

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om övervakning av förvaltningen av konkursbon och om ändring av konkursstadgan

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att det i samband med justitieministeriet grundas en särskild myndighet, en konkursombudsman, för övervakning av förvaltningen av konkursbon. Konkursombudsmannens uppgift är att följa verksamheten i konkursbon och genom initiativ, råd och anvisningar främja och utveckla god boförvaltningssed. Konkursombudsmannen skall övervaka att ett konkursbo sköts enligt lag och god boförvaltningssed och att boförvaltarna sköter sitt uppdrag på behörigt sätt. Konkursombudsmannen skall också vidta nödvändiga åtgärder då han fått kännedom om försummelser och missbruk samt omständigheter som kräver rättelse.

Det föreslås att konkursombudsmannen också skall följa genomförandet av företagssaneringar i den utsträckning som han finner nödvändigt samt övervaka att utredarna sköter sitt uppdrag på behörigt sätt.

Enligt förslaget har konkursombudsmannen en omfattande rätt att få uppgifter. Han har också rätt att få tillträde till utrymmen som besitts av konkursboet samt att granska boets kassa och den egendom som besitts av boet. Konkursombudsmannen kan förordna särskild granskning av gäldenärens eller konkursboets förvaltning, räkenskaper och verksamhet. En sådan särskild granskning kan enligt förslaget

förrättas trots att konkursen har förfallit på grund av brist på medel.

Det föreslås att konkursombudsmannen också skall ha rätt att vid domstol yrka att en boförvaltare eller utredare förpliktas att vid vite uppfylla sina förpliktelser, att en boförvaltare eller utredare skiljs från sitt uppdrag eller att arvodet för en boförvaltare eller utredare nedsätts, om boförvaltaren eller utredaren har försummat sina uppgifter eller om det finns någon annan i lag nämnd grund för det.

Enligt förslaget har konkursombudsmannen en byrå, vid vilken inom ramen för statsbudgeten kan finnas ett behövligt antal tjänstemän som är föredragande samt annan personal.

I propositionen föreslås också att konkursstadgan ändras. Enligt förslaget definieras behörighetsvillkor och jävsgrunder för en interimistisk boförvaltare i lag, och realiseringen av egendom som hör till konkursboet underlättas.

Reformen ökar inte statens utgifter. Personalarrangemangen sköts som interna personalöverföringar inom statsförvaltningen.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för år 1995 och avses bli behandlad i samband med den.

Det föreslås att lagarna skall träda i kraft den 1 mars 1995.

INNEHÅLL

	Sida		Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1	5.1. En interimistisk boförvaltare	9
ALLMÄN MOTIVERING	3	5.2. Realisering av egendomen	10
1. Nuläge	3	6. Verkningar i fråga om organisation och personal	11
1.1. Förvaltningen av konkursbon	3	7. Propositionens ekonomiska verkningar	11
1.2. Uppgifter om konkurserna	4	8. Beredningen av propositionen	11
1.3. Den offentliga övervakningen av konkurser	5	DETALJMOTIVERING	12
1.4. Övervakningen av advokater som boförvaltare	5	1. Motivering till lagförslagen	12
1.5. Övervakningen av förvaltningen av konkursbon i vissa länder	6	1.1. Lag om övervakning av förvaltningen av konkursbon	12
1.6. Kommitténs för utvecklande av konkursrätten förslag	6	1.2. Lag om ändring av konkursstadgan	19
2. Nödvändigheten av ett offentligt övervakningssystem	6	2. Närmare stadganden	2
3. Konkursombudsmannen	7	3. Ikraftträdande	22
4. Övervakningen av saneringsförfarandet	8	LAGTEXT	23
4.1. Saneringsförfarandet	8	1. Lag om övervakning av förvaltningen av konkursbon	23
4.2. Övervakningen av utredarnas verksamhet	9	2. Lag om ändring av konkursstadgan	26
5. Förslagen om ändring av konkursstadgan	9	BILAGA	29
		Parallelltext	29

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Förvaltningen av konkursbon

Vid en konkurs realiseras en insolvent gäldenärs egendom och de medel som på detta sätt influtit fördelas mellan borgenärerna i den ordning i vilken de skall få betalning. Då konkursen börjar övergår bestämmanderätten över gäldenärens egendom som kan utmätas från gäldenären till konkursförvaltningen, som företräds av en eller flera boförvaltare.

Den högsta beslutanderätten inom konkursförvaltningen utövas av borgenärerna. Borgenärerna beslutar om alla angelägenheter som gäller konkursboets förvaltning och utredningen av boet till den del deras beslutanderätt inte särskilt begränsas i lag. Borgenärerna väljer god man samt beslutar om fortsättning av affärsverksamheten och om realiseringen av boets tillgångar. Borgenärerna godkänner också slutredovisningen och fördelningsförslaget samt beslutar om boförvaltarens arvode. Borgenärerna kan ge godemännen och sysslomännen anvisningar som dessa bör följa i förvaltningen av boet (konkursstadgan, KS, 51 och 64 §§). Borgenärerna har rätt att få upplysningar om konkursboet av godemännen och sysslomännen (61 och 67 §§).

Borgenärerna utövar sin beslutanderätt vid borgenärssammanträden. Det hålls åtminstone två sammanträden, men om ärendena kräver det hålls flera. Vid borgenärssammanträden röstar borgenärerna enligt storleken på sin fordran. Efter bevakningsdagen har endast de borgenärer som bevakat sin fordran rösträtt.

Då konkursen börjar förordnar domstolen en interimistisk boförvaltare, vars mandatperiod sträcker sig till borgenärsförhøret, dvs. i praktiken i allmänhet högst en månad. Den interimistiska boförvaltaren skall ta boet i besittning, göra upp boförteckningen, säga upp avtal som är onödiga för konkursboet samt vidta övriga nödvändiga åtgärder.

Vid borgenärsförhøret förordnar domstolen på förslag av borgenärerna en eller flera gode män. Om domstolen anser att den god man som borgenärerna utsett är oförmögen eller annars olämplig för uppdraget, eller om borgenärernas fördel eller annat vägande skäl påkallar det, skall domstolen i stället för den

person som utsetts förordna en annan person att vara god man (KS 51 och 52 §§).

Enligt tidigare lag sträckte sig godemännens mandatperiod till bevakningsdagen (inställeldagen), då domstolen på förslag av borgenärerna förordnade en syssloman. Enligt en lagändring som trädde i kraft i början av december 1993 är godemännen sysslomän utan särskilt förordnande efter den fataljedag som har utsatts för bevakningar (62 §, 1027/93).

Godemännens och sysslomännens uppgift är att reda ut boet, realisera egendomen och fördela medlen åt borgenärerna. Godemännen och sysslomännen företräder konkursboet och för boets talan. Genom den lagändring som trädde i kraft i början av december 1993 fick boförvaltaren nya uppgifter som hänger samman med utredandet av de fordringar som bevakats i konkursen. Åt boförvaltaren har under de senaste åren också getts andra uppgifter, bl.a. i lagen om lönegaranti och i lagen om näringsförbud (1059/85).

Godemännen och sysslomännen skall vid äventyr av skadeståndsskyldighet sköta boets egendom och rättigheter så som en skötsam man (70 §). Om en god man eller syssloman visar motvilja eller försummelse eller vägrar att ge borgenärerna de uppgifter som dessa ber om, kan domstolen ålägga honom att inom utsatt tid fylla sin uppgift. Om en god man eller syssloman inte rättar sig av detta, skall domstolen skilja honom från hans uppdrag och förordna en ny god man eller syssloman (61 och 68 §§).

Om det med hänsyn till konkursboets omfattning och beskaffenhet är nödvändigt, kan domstolen också förordna en eller flera i sådana värv erfarna och skickliga personer att övervaka godemännens och sysslomännens förvaltning (52 § 2 mom. och 62 §). Under de senaste åren har en sådan övervakare förordnats i några större bolags konkurser. I övrigt har det varit sällsynt att en övervakare har förordnats.

Borgenärerna kan välja en eller flera ombudsmän, som godemännen regelbundet skall avge redovisning för (64 §). Möjligheten att förordna en ombudsman har veterligen inte använts.

Borgenärernas intresse av att delta i konkursboets förvaltning är i väsentlig utsträckning beroende av det ekonomiska resul-

tat som de kan förvänta sig av konkursen. Före reformen av förmånsrättssystemet som trädde i kraft vid ingången av 1993 räckte konkursbonas tillgångar i praktiken endast till för lönefordringar, arbetspensionsfordringar, förskotts-innehållningar och socialskyddsavgifter samt företagsinteckningsfordringar. Fordringar utan förmånsrätt fick endast i mycket få konkurser någon utdelning. Borgenärer utan förmånsrätt hade således ingen nytta av att delta i valet av boförvaltare eller i borgenärssammanträdena, eftersom de inte kunde vänta sig någon utdelning i konkursen. Borgenärernas talan fördes därför närmast av ovan nämnda innehavare av fordringar med förmånsrätt, dvs. lönegaranti-myndigheterna, länsskatteverken, arbetspensionsanstalterna samt kreditinstituten så som innehavare av företagsinteckningsfordringar och borgensfordringar som grundade sig på APL-lån.

Genom lagen om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning (1578/92) som trädde i kraft vid ingången av 1993 reducerades antalet förmånsrätter betydligt och utökades således jämlikheten mellan borgenärerna. Med vissa undantag har endast fordringar med pant- och retentionsrätt och företagsinteckningsfordringar förmånsrätt. Lönefordringarna har emellertid förmånsrätt under en övergångsperiod, dvs. ännu i de konkurser som börjar under 1994. I de konkurser som börjar efter denna tidpunkt fördelas konkursboets tillgångar så, att åt företagsinteckningsborgenärerna utdelas 50 procent av värdet av den intecknade egendomen och åt de övriga borgenärerna utan förmånsrätt fördelas 50 procent på lika grunder i förhållande till fordrans storlek.

Reformen av förmånsrättssystemet har betydande inverkan på fördelningen av realiseringsresultatet i en konkurs mellan de olika borgenärsgруппerna och således också på det intresse som borgenärerna har av att delta i konkursboets förvaltning. Intresset för konkurser bland de borgenärsgруппer som har förlorat sin förmånsrätt minskar då de får mindre utdelning. Enligt det nya systemet får borgenärsgруппer utan förmånsrätt utdelning i konkurser, men utdelningen kan till sitt belopp bli liten då realiseringsresultatet fördelas mellan många borgenärer.

1.2. Uppgifter om konkurserna

Från början av 1980 har antalet konkursan-

sökningar ökat nästan varje år. Ökningen har varit särskilt betydande under 1990-talet. År 1991 gjordes nästan 3 600 ansökningar och år 1992 över 7 300, dvs. ca fem gånger mer än 10 år tidigare. Antalet konkursansökningar håller nu på att minska. År 1993 gjordes över 6 760 ansökningar medan antalet i år uppskattningsvis blir 5 500 — 6 000.

Av konkursansökningarna återtas en del medan en del lämnas därhän (under de senaste åren ca 15 — 25 %). På grund av brist på medel förfaller ca en tredjedel av konkursansökningarna. Av konkursansökningarna leder alltså ca 45 — 55 procent till ett fullständigt konkursförfarande som slutar med en konkursdom.

Under den ekonomiska depressionen har allt större ekonomiska intressen bundits vid konkurserna. Enligt uppgifter från statistikcentralen fanns det över 16 miljarder mark i tillgångar i de konkurser som 1993 slutade med en konkursdom, medan skulderna uppgick till nästan 28 miljarder mark. Tillgångarna och skulderna har mera än fördubblats från år 1991.

Vid justitieministeriet har det uppgjorts en utredning som gäller 150 konkurser som avslutades under 1993 och 1994. Enligt denna utredning tog det i genomsnitt litet under tre år att reda ut ett konkursbo från konkursens början till det sista borgenärssammanträdet. I ca 10 procent av fallen räckte konkursen över fyra år. I övervägande delen av fallen fanns det endast en interimistisk boförvaltare och god man (ca 97 % och 90 %). Den interimistiska boförvaltaren förordnades till god man i ca 75 % av fallen. De interimistiska boförvaltarna och godemännen var i allmänhet advokater eller jurister vid en advokatbyrå. Endast i ett fåtal konkurser fungerade andra jurister som boförvaltare. Värdet av konkursboets realiserade förmögenhet, frånräknat pantsatt egendom, var i 45 % av fallen under 150 000 mark och i 65 % av fallen under 300 000 mark. I ca 10 % av fallen var egendomens värde över 1 miljon mark.

Genomsnittet för samtliga arvoden som i en konkurs utbetalades åt boförvaltarna var något över 100 000 mark. I ca 45 % av fallen var arvodet under 50 000 mark. I något över hälften av fallen utgjorde boförvaltarnas totala arvoden högst 30 procent av boets förmögenhet. I ca 80 % av fallen var det totala arvodet högst 50 procent av boets förmögenhet.

I en knapp femtedel av fallen förrättades förskotts- eller skatteinspektion. En särskild revision förrättades i under en tredjedel av fallen.

1.3. Den offentliga övervakningen av konkurser

Domstolen beslutar om försättande i konkurs, tillsätter konkursförvaltningen samt avgör åt vilka i konkursen bevakade fordringar utdelning av boets tillgångar kan betalas. Vid domstolen avslutas ett ordinärt konkursförfarande med konkursdomen. Också efter detta kan borgenärssammanträdet beslut klandras vid domstolen. Till domstolens uppgifter hör inte att på eget initiativ övervaka konkursförvaltningens verksamhet eller utredandet av konkursboet. Avsikten är inte heller att utveckla domstolens uppgifter i denna riktning.

Åklagarnas verksamhet i samband med konkurser begränsar sig närmast till att samla in uppgifter om huruvida det finns skäl att inleda förundersökning i ärenden som gäller gäldenärsbrott eller meddelande av näringsförbud. I detta syfte har åklagarna enligt lag närvarande- och yttranderätt vid domstolsbehandlingen av konkursärenden samt rätt att bekanta sig med rättegångsmaterialet. Några övervakningsuppgifter som riktar sig mot boförvaltningen har åklagarna inte.

Skatteförvaltningen och lönegarantimyndigheten har en betydande ställning i konkurserna. Dessa myndigheter är nästan som regel borgenärer i konkurserna och deras fordringar har haft en bra förmånsrätt. I konkurser förs skatteförvaltningens talan av länsskatteverken och lönegarantimyndighetens talan av arbetskraftsdistriktsbyråerna eller arbetsministeriet.

Skatteförvaltningen och lönegarantimyndigheten har aktivt deltagit i konkursbonas förvaltning. Som borgenärer har de emellertid inte någon särställning i konkurserna. Skatteförvaltningen och lönegarantimyndigheterna har strävat efter att se efter den utdelning som de får för sina fordringar, men samtidigt har de också försökt se efter, att borgenärerna bemöts enligt lag och att eventuella försummelser och ansvarsfrågor utreds. Dessa myndigheter har bl.a. vid borgenärssammanträden varit med om att fatta beslut om att väcka återvinnings-talan och göra brottsanmälningar. Det har hänt att de också själv har väckt talan om

återvinning eller svarat för konkurskostnader-na för att göra det möjligt att utreda oklarheter i samband med konkurser.

Skatteförvaltningen kan också i samband med en konkurs förrätta skatteinspektioner som riktar sig mot tiden före konkursen. Under inspektionerna utreds en eventuell dold skatte-skuld och eventuella redovisnings- och andra försummelser, som kan leda till debiteringar eller brottsanmälningar. Mot konkursboet kan riktas skatteinspektion för att utreda om den själv är skattskyldig för sin verksamhet, men i övrigt faller konkursförvaltningens verksamhet inte inom ramen för skatteinspektioner. Antalet skatteinspektioner som förrättas i samband med konkurser har hela tiden minskat. Tjänstemännen inom skatteförvaltningen utför i viss mån även särskilda revisioner av konkursgäldenärernas verksamhet och räkenskaper.

Skatteförvaltningens intresse för konkurser har minskat sedan 1980-talet, när utdelningen har blivit liten och tyngdpunkten har överflyttats på utvecklandet av andra effektivare in-drivningsmetoder. När förmånsrätten för skatter försvann i de konkurser som börjat efter 1992 är beskattarens intresse för konkurserna ännu mindre än tidigare. Förmånsrätten för lönefordringar upphör i de konkurser som börjar efter 1994, och det kan förväntas att inte heller arbetskraftsförvaltningen på samma sätt längre satsar på att följa upp konkursbona när utdelningen i konkurserna blir mindre.

1.4. Övervakningen av advokater som boförvaltare

Av boförvaltarna är största delen advokater eller jurister vid en advokatbyrå. Advokaternas verksamhet som boförvaltare övervakas på samma sätt som advokaternas verksamhet i övrigt. Enligt 6 § 1 mom. lagen om advokater (496/58) skall Finlands Advokatförbunds styrelse tillse, att advokaterna, då de uppträder inför domstol eller annan myndighet samt även i sin övriga verksamhet, uppfyller sina förpliktelser. Justitiekanslern är berättigad att hos Finlands Advokatförbunds styrelse påkalla åtgärder mot advokat, om han finner, att denne försummar sina skyldigheter eller inte är behö- rig att vara advokat. På de grunder som stadgas i nämnda lag kan en advokat som en disciplinär åtgärd uteslutas ur föreningen eller han kan tilldelas en anmärkning eller varning.

Om disciplinära åtgärder beslutar Finlands Advokatförbunds disciplinnämnd. Disciplinnämndens beslut som gäller uteslutning av en medlem skall fastställas av föreningens styrelse.

Under de senaste tio åren har i några fall en advokat blivit föremål för en disciplinär åtgärd som hänför sig till hans verksamhet som boförvaltare.

1.5. Övervakningen av förvaltningen av konkursbon i vissa länder

I Sverige har konkurserna sedan år 1980 övervakats av en särskild tillsynsmyndighet. Orsaken till att ett särskilt övervakningssystem skapades var att boförvaltarna enligt konkurslagen i Sverige beslutar om konkursförvaltningens angelägenheter. Borgenärerna har endast rätt att yttra sig om de viktigaste frågorna i anknytning till förvaltningen av boet. Som tillsynsmyndighet fungerar 21 kronofogdemyndigheter. Vid kronofogdemyndigheten leds övervakningsarbetet av en kronofogde som har specialiserat sig på denna uppgift.

Tillsynsmyndigheten skall övervaka att konkursförvaltningen bedrivs på ett ändamålsenligt sätt och i överensstämmelse med lag, att konkursförfarandet inte fördröjs i onödan och att boförvaltarna förmår fylla sitt uppdrag och att de inte är jäviga. Tillsynsmyndigheten skall också följa med att boförvaltarna vidtar nödvändiga åtgärder för att utreda brott, återvinningsgrunder eller omständigheter som kan föranleda näringsförbud. Övervakningen omfattar granskning av boförvaltarnas utredningar, särskilt sexmånadersberättelserna och slutredovisningen. I viktigare frågor skall boförvaltarna höra tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten avger även yttrande till domstolarna om boförvaltarnas arvodesframställningar.

Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få uppgifter av konkursförvaltningen samt rätt att verkställa granskningar.

I Norge och Danmark handhas övervakningen av konkursförvaltningen av domstolarna, som också i övrigt har en betydande ställning vid handläggningen av ett konkursärende. Övervakningen är i första hand laglighetsövervakning. Övervakningen omfattar bl.a. granskning av boförvaltningens bokföring och olika berättelser som uppgjorts av boförvaltningen.

I England administreras och övervakas kon-

kursförfarandet av handels- och industriministeriet och av en enhet som verkar i samband med ministeriet (Insolvency Service). I Förenta Staterna har den offentliga övervakningsuppgiften anförtratts tjänstemän som utses av justitieministeriet (U.S. Trustees), som har omfattande befogenheter att antingen själv delta eller ingripa i konkursförvaltningens verksamhet. T.ex. i Förbundsrepubliken Tyskland har övervakningsuppgiften anförtratts domstolarna på samma sätt som i Norge och Danmark.

1.6. Kommitténs för utvecklande av konkursrätten förslag

Kommittén för utvecklande av konkursrätten föreslog att övervakningen av konkursförvaltningen skulle anförtrös offentliga myndigheter utanför konkursförvaltningen (Betänkande avgivet av kommittén för utvecklande av konkursrätten 1978:37). Detta ansågs vara förenligt med det växande offentliga intresset för konkurser. Enligt kommittén utgör konkursen i princip en del av den verkställighetsmakt som tillfaller samhället. Övervakning som utövas av offentliga myndigheter ökar och betonar samtidigt boförvaltarnas oavhängighet av borgenärerna. Kommittén föreslog i sitt betänkande att den offentliga övervakningen åtminstone tillfälligt skulle anförtrös länsstyrelserna. Senare kunde myndighetsfrågan tas upp till ny prövning i samband med revideringen av utskönningsförvaltningen. Enligt betänkandet skulle länsstyrelsernas övervakning närmast utgöra laglighetsövervakning och i huvudsak rikta sig mot boförvaltarnas verksamhet. Kommittén föreslog också att övervakningsmyndigheten skulle få tillräckliga befogenheter för uppdraget.

2. Nödvändigheten av ett offentligt övervakningssystem

Betydande ekonomiska och samhälleliga intressen är förknippade med konkurserna. Det sätt på vilket ett konkursbo sköts och tillgångarna realiserar har betydelse förutom för borgenärerna och gäldenären även för näringslivet i allmänhet. T.ex. dröjsmål med att avveckla konkursen eller försäljning av boets egendom till underpris är ägnade att orsaka störningar förutom för borgenärerna också för övriga

företag. Konkurserna kan också vara förknippade med olika slags missbruk med betydande ekonomiska inverknings. Också för samhället är det viktigt att konkursbona sköts på ett behörigt sätt och att eventuellt missbruk i samband med konkurserna uppdagas.

Genom att utveckla procedurerna i anknytning till konkurser och genom att skapa regelverk om god boförvaltningsssed kan man för enhetliga och rationalisera konkurspraxisen och på så sätt minska de ekonomiska förlusterna av konkurser och deras skadeverknings för samhället. Det föreligger ett behov att utveckla verksamhetsanvisningar bl.a. om jäv för boförvaltare, om boförvaltningens bokföring och revision av bokföringen samt om realiseringen av konkursboets egendom. Något sådant utvecklingsarbete har inte alls varit aktuellt, och det hör heller inte till någon myndighets eller något annat organs uppgifter. Avsikten är att konkursstadgan skall revideras i sin helhet under de närmaste åren. Detta reformarbete minskar emellertid inte behovet att utveckla god boförvaltningsssed.

Genom att utöka samarbetet mellan de myndigheter som arbetar med konkursärenden och de centralaste borgenärsgrupperna och genom att koordinera verksamheten kan man utveckla konkursförfarandet och reducera kostnaderna av konkurserna. Detta samarbete har varit ringa och sporadiskt samt oorganiserat.

Boförvaltarna har i praktiken rätt stor verksamhetsfrihet i skötseln av boet. Boförvaltarna är ofta tvungna att självständigt och med kort varsel fatta avgöranden som kan ha betydande ekonomiska följder. Borgenärerna övervakar boförvaltarnas verksamhet, men övervakningens effektivitet kan variera av olika skäl och i olika situationer. Inte heller konkursborgenärernas intressen är alltid likriktade, och mellan borgenärer eller borgenärsgrupper kan det förekomma konfliktsituationer som försvårar skötseln av boet. Då konkursboet inte har en liknande bokförings- och revisionskyldighet som normala företag kan det vara svårt för en enskild borgenär att objektivt granska konkursförvaltningens verksamhet. Finlands Advokatförbunds övervakning sträcker sig inte till boförvaltare som inte är advokater. Det kan således uppstå situationer då lagenligheten i konkursförvaltningens verksamhet inte utreds ens då situationen skulle kräva det.

För den offentliga makten är det allt vikti-

gare att kunna följa med och övervaka boförvaltningens verksamhet, eftersom man under de senaste åren på boförvaltarna har överfört nya uppgifter som bl.a. hänger samman med mottagandet av bevakningar och lönegarantisystemet och som den offentliga makten har ett särskilt ansvar för att de handhas på behörigt sätt.

I en konkurs övergår rätten att bestämma över egendomen från gäldenären till konkursförvaltningen. Det sätt på vilket fordringarna utreds, konkursboets egendom realiserar och hur boet i övrigt sköts kan påverka även gäldenärens ställning. Gäldenärens faktiska möjligheter att ingripa i missförhållanden som han lagt märke till är emellertid i praktiken ofta svaga. Gäldenärens ställning förbättras om han vid behov kan vända sig till någon utomstående för att utreda eventuella oklarheter.

Konkursboet har intresse av att utreda gäldenärens verksamhet som föregår konkursen endast i den utsträckning som detta kan medföra ekonomisk nytta för konkursboet, dvs. närmast i avsikten att återvinna viss egendom till konkursboet. Konkursboet har inte alltid möjligheter ens till detta på grund av brist på tid och pengar. Ett speciellt problem utgör de konkurser som förfaller på grund av brist på medel, vilkas antal är betydande. Då en konkurs förfaller föreligger det en särskilt stor risk för att missbruk i anknytning till konkursen inte uppdagas. Vetskapen om att en gäldenärs verksamhet eller bokföring inte undersöks närmare i samband med en konkurs är ägnat att öka lockelsen för missbruk av olika slag. Det missbruk som hänger samman med konkurser kan delvis förebyggas genom att det skapas ett system genom vilket gäldenärens verksamhet i konkurser som förfaller på grund av brist på medel effektivt kan undersökas. Detta kan utgöra en del av ett allmänt övervakningssystem av konkurser.

3. Konkursombudsmannen

Utgående från det som anförts ovan är det för utvecklandet av konkursförfarandet av många orsaker nödvändigt att det finns en myndighet som ansvarar för uppföljningen, utvecklandet och övervakningen av konkursförfarandet. För att säkerställa en stor sakkännedom och en enhetlig praxis bör dessa upp-

gifter koncentreras på en myndighet. Inom vår statsförvaltning finns det inte någon myndighet till vars uppgifter ovan nämnda uppgifter som sådana kan fogas. T.ex. skatteförvaltningen eller arbetskraftsförvaltningen kan inte anses lämpliga för denna uppgift på grund av sin borgenärsställning. Den bästa lösningen anses därför vara att det för nämnda uppgifter med anknytning till konkurser grundas en funktionellt självständig specialmyndighet, en konkursombudsman, som bistås av en byrå.

Konkursombudsmannens uppgift är för det första att allmänt följa konkurserna och utveckla procedurerna samt allmän rådgivning och handledning i anknytning till detta. För det andra skall konkursombudsmannen följa och övervaka att ett konkursbo sköts enligt lag och god boförvaltningssed samt att borgenärernas och gäldenärens rättigheter inte kränks. Konkursombudsmannen skall också sörja att lagligheten i gäldenärens verksamhet som föregår konkursen utreds i tillräcklig utsträckning och att konkursboet handhar de uppgifter som anknyter till lönegarantisystemet.

Enligt förslaget har konkursombudsmannen en omfattande rätt att få uppgifter om konkursboet, rätt att bekanta sig med handlingar som berör konkursgäldenären eller konkursboet samt rätt att få uppgifter och utredningar av boförvaltaren. Vid behov har konkursombudsmannen rätt att vända sig till en domstol och yrka att boförvaltaren befrias från sitt uppdrag eller att det arvode som borgenärerna fastställt för boförvaltaren nedsetts, särskilt om boförvaltaren i väsentlig mån har försummat sina uppgifter.

Konkursombudsmannen kan också förordna att en särskild granskning av konkursgäldenärens eller konkursboets verksamhet och räkenskaper förrättas på statens bekostnad. Kostnaderna för granskningen kan på grunder som fastställs i lagen krävas in av konkursboet. Granskningen kan enligt förslaget förrättas också när konkursen har förfallit på grund av brist på medel.

Genom det föreslagna övervakningssystemet ändras inte borgenärernas ställning i en konkurs. Borgenärerna har också i fortsättningen ett centralt ansvar för och intresse av att ett konkursbo sköts omsorgsfullt och skickligt. Det system som nu föreslås ersätter således inte den övervakning som utövas av borgenärerna, utan endast kompletterar den. Då övervak-

ningssystemet skapas leder det heller inte till ändringar i domstolarnas behörighet och uppgifter i en konkurs.

Den centrala uppgiften för konkursombudsmannen är att utveckla förfaringssätten i anknytning till konkurser och god boförvaltningssed, eftersom man på detta sätt kan uppnå den största nyttan av den nya myndighetens arbete. Avsikten är inte att ordna övervakningen så att den baserar sig på en fortlöpande rapporteringsskyldighet och formell granskning av handlingar.

4. Övervakningen av saneringsförfarandet

4.1. Saneringsförfarandet

Lagen om företagssanering (47/93) trädde i kraft den 8 februari 1993. Lagens syfte är att skapa juridiska förutsättningar för sanering av livsdugliga företag och att undvika onödiga konkurser. Ansökan till domstolen om saneringsförfarande kan göras av gäldenären eller en borgenär eller av gäldenären och en borgenär tillsammans. När saneringsförfarandet inleds leder detta till betalnings-, indrivnings- och verkställighetsförbud av all sådan skuld, saneringsskuld, som uppstått innan förfarandet inleddes. Domstolen beslutar om att förfarandet skall inledas. Under saneringsförfarandet uppgörs ett saneringsprogram i vilket fastställs åtgärderna för att säkerställa företagets verksamhetsförutsättningar och reglera skulderna. Domstolen fastställer saneringsprogrammet efter det att borgenärerna har haft möjlighet att bekanta sig med förslaget till program och yttra sig om det. Saneringsförfarandet upphör när saneringsprogrammet fastställs. Förfarandet kan också upphöra om företaget försätts i konkurs eller om det i övrigt konstateras att förutsättningar för sanering inte föreligger.

Då domstolen fattar beslut om att förfarandet skall inledas förordnar den en utredare som skall göra en utredning om gäldenärens ekonomiska ställning, i behövlig omfattning sörja för granskningen av gäldenärens tidigare affärsverksamhet samt fungera som intressebevakare för borgenärerna och svara för uppföljningen av gäldenärens verksamhet under förfarandet. Utredarens uppdrag pågår tills saneringsprogrammet fastställs, om inte förfarandet

upphör före det. Domstolen tillsätter också en borgenärsdelegation, vilken som ett rådgivande organ skall biträda utredaren i hans uppdrag samt för borgenärernas räkning övervaka utredarens verksamhet. På grunder som nämns i lagen kan domstolen låta bli att förordna en utredare eller tillsätta en borgenärsdelegation.

Utredaren skall regelbundet och alltid när det behövs informera borgenärsdelegationen om sina åtgärder och iakttagelser i samband med uppföljnings-, övervaknings- och granskningsuppdraget.

Utredaren utses på framställning av borgenärerna. Han skall ha den skicklighet, förmåga och erfarenhet som uppdraget kräver. Han får inte stå i ett sådant förhållande till gäldenären eller någon borgenär som kan vara ägnat att äventyra hans oberoende i förhållande till gäldenären eller hans opartiskhet gentemot borgenärerna. Domstolen kan på eget initiativ eller på yrkande av borgenärsdelegationen eller en borgenär skilja utredaren från hans uppdrag, om han i väsentlig mån försummar sina skyldigheter eller om det finns andra vägande skäl. Till skillnad från vad som är fallet i en konkurs förlorar gäldenären inte sin bestämmanderätt i angelägenheter som gäller företagets egendom och verksamhet. Gäldenären har kvar sin bestämmanderätt i frågor som hänförs till den sedvanliga affärsverksamheten, men utan utredarens samtycke får han inte vidta ovanliga eller omfattande åtgärder.

Före utgången av augusti i år har det gjorts ca 900 ansökningar om sanering. Antalet inledda saneringsförfaranden är ca 360. Ca 110 saneringsprogram har fastställts, och i ca 90 fall har saneringsförfarandet avbrutits.

Utredaren är för det mesta en jurist, i allmänhet en advokat. I viss mån är också personer med ekonomisk utbildning utredare, och i fråga om lantbruksföretag även personer med agroförstutbildning.

4.2. Övervakningen av utredarnas verksamhet

Borgenärsdelegationens uppgift är att övervaka utredarens verksamhet. Även borgenärerna följer för sin del med hur utredarna sköter sitt uppdrag. Även under saneringsförfarandet svarar företagets egna organ för företagets verksamhet. Saneringen förutsätter fortgående kontakter mellan utredaren och företagets verksamma ledning. Företagets ledning kan

således på nära håll följa med utredarens verksamhet.

I fråga om saneringsförfarandet finns det inte ett liknande behov av ett utomstående övervakningssystem som i fråga om konkurser. Å andra sidan är saneringen ett nytt förfarande som fortsättningsvis håller på att anammas och som det är nödvändigt att utveckla uttryckligen på det praktiska planet. Därför är det motiverat att konkursombudsmannen även skall följa genomförandet av företagsaneringar.

Utredarnas yrkeskunskap kan variera beroende på utbildning och erfarenhet. Särskilt under de första åren efter att lagstiftningen trätt i kraft kan det t.o.m. förekomma brist på yrkeskunskap i utredarnas verksamhet. Kritik kan riktas mot utredarens verksamhet och mellan de olika parterna kan det förekomma meningsskiljaktigheter om hur utredaren borde förfara i en viss situation. Således har det ansetts motiverat att konkursombudsmannens uppgift är att övervaka utredarnas verksamhet och ingripa i den vid behov. Det kan föreligga ett behov av övervakning särskilt vid saneringar av småföretag, då någon borgenärsdelegation inte tillsätts och då borgenärernas självmåna övervakning kan bli ringa.

5. Förslagen om ändring av konkursstadgan

5.1. En interimistisk boförvaltare

I samband med försättandet i konkurs förordnar domstolen en interimistisk boförvaltare. Till interimistisk boförvaltare förordnas vanligtvis en person som föreslås av den borgenär som inlämnat konkursansökan eller av gäldenären. Den interimistiska boförvaltarens ställning i en konkurs är mycket betydelsefull. Besittningstagandet av boets egendom och uppgörandet av en noggrann förteckning över boets egendom är av avgörande vikt för att skötseln av boet skall lyckas. Den interimistiska boförvaltaren säger också upp eller ingår avtal för boets räkning. En interimistisk boförvaltare måste i praktiken ofta fatta viktiga beslut t.ex. om fortsättning av affärsverksamheten. Den interimistiska boförvaltaren förbereder även ofta realiseringen av boets egendom.

Stadgandena om en interimistisk boförvaltare är knappa och delvis föråldrade. Lagen känner inte ens till benämningen interimistisk

boförvaltare. Speciellt uppfattas det som ett problem, att då gäldenären ansöker om konkurs kan till interimistisk boförvaltare på gäldenärens förslag förordnas en person, som har varit gäldenärens rådgivare i dennas ekonomiska eller juridiska angelägenheter eller som i övrigt står i ett nära förhållande till gäldenären. Ett dylikt förhållande är ägnat att äventyra förtroendet för boförvaltaren och hans oberoende i förhållande till gäldenären. Faran ligger bl.a. däri att boförvaltaren i denna situation inte med tillräcklig energi utreder gäldenärens åtgärder, bokföring och eventuella återvinningsgrunder.

I den fortsatta beredningen av konkurslagstiftningen är avsikten att revidera stadgandena om hela boförvaltningssystemet. Redan i detta sammanhang anses det emellertid nödvändigt att stadgandena om interimistisk boförvaltare revideras. Enligt förslaget intas i lagen ett uttryckligt stadgande om jäv för en interimistisk boförvaltare. Enligt förslaget får en interimistisk boförvaltare inte stå i ett sådant förhållande till gäldenären som kan vara ägnat att äventyra hans oberoende i förhållande till gäldenären eller hans förmåga att sköta sitt uppdrag på behörigt sätt.

5.2. Realisering av egendomen

En av de centrala principerna i konkurssystemet är att man för den egendom som hör till konkursboet bör få ett så bra realiseringsresultat som möjligt. Också nationalekonomiskt är det viktigt att denna princip förverkligas, eftersom detta reducerar förlusten av ekonomiska värden i samband med konkurser. Ett realiseringsresultat till marknadspris reducerar speciellt borgenärernas kreditförluster.

Avsikten är att i den fortsatta beredningen av konkurslagstiftningen även revidera stadgandena om realisering av konkursboets egendom. Konkursstadgan innehåller emellertid stadganden som onödigt försvårar en förnuftig realisering av egendomen och som redan i detta sammanhang kan revideras skilt.

Enligt 71 § 2 mom. konkursstadgan får en fastighet inte säljas på annat sätt än genom offentlig auktion, om inte alla borgenärer som är närvarande vid borgenärssammanträdet och gäldenären ger sitt samtycke. Vid en exekutiv auktion blir köpeskillingen ofta lägre än vid en fri försäljning. En exekutiv auktion är således i

allmänhet inte något förmånligt alternativ för borgenärerna. En enda borgenär eller gäldenären kan förhindra fri försäljning. Denna möjlighet utnyttjas ibland på så sätt, att borgenären eller gäldenären som kompensation för sitt godkännande kräver extra fördelar åt sig själv. Det finns inte längre sakliga grunder för gällande reglering. Också fast egendom bör kunna säljas fritt när majoriteten av borgenärerna beslutar så.

I 10 kap. handelsbalken som gäller lösöre-pant eller i lagen om näringsidkares rätt att sälja saker som inte har hämtats (688/88), vilken lag till vissa delar också skall tillämpas vid försäljningen av en pant, finns inga stadganden om det sätt på vilken en pant skall säljas. Det kan lika väl bli fråga om offentlig auktion som fri försäljning. Enligt 8 § 1 mom. sist nämnda lag skall panthavaren beakta pantägarens intressen då panten säljs. I praktiken ingår i avtalen om pantsättning en klausul som ger panthavaren rätt att sälja panten på det sätt som han finner bäst. Också i detta fall måste panthavaren beakta pantägarens intressen och sörja för, att för panten fås ett så bra pris som möjligt med hänsyn till omständigheterna.

Situationen för en panthavare som har lös egendom i pant är vid realiseringen av panten en annan om pantägaren är i konkurs. Enligt 76 § konkursstadgan kan nämligen panthavaren sälja panten endast på offentlig auktion. Eftersom köpeskillingen vid en offentlig auktion i allmänhet blir lägre än vid en fri försäljning, har panthavaren således en sämre ställning i en konkurs. Situationen kan vara ofördelaktig även för de andra borgenärerna, eftersom skillnaden mellan köpeskillingen och pantfordran, som i övrigt återgår till konkursboet, blir mindre. I praktiken förfars därför ibland så att konkursboet löser in panten och säljer den vidare på det sätt som boet finner bäst. Det finns inga grunder för ovan nämnda skillnad i realiseringsätten, och 76 § konkursstadgan föreslås därför ändras så att det sätt på vilket panten skall säljas inte fastställs särskilt i lag.

Enligt konkursstadgan är huvudregeln att konkursboets egendom realiserar efter bevakningsdagen för fordringarna, dvs. inställeldagen, under sysslomännens förvaltningstid. Enligt 58 § konkursstadgan kan godemännen sälja egendom endast om den är utsatt för förskämning, hastigt faller i värde eller om den kräver

alltför kostsam vård eller om försäljningen av egendomen är nödvändig för bestridande av utgifter för vården av boet. Vid borgenrättsmanträdet ges godemännen emellertid för det mesta befogenheter att realisera boets lösa egendom. Enligt 56 § konkursstadgan får fast egendom likväl inte säljas före bevakningsdagen. Ovan nämnda försäljningsrestriktioner som gäller godemännens förvaltningstid grundar sig närmast på, att en omfattande realisering av egendomen kan äventyra förverkligandet av ackord i konkurs. Ackord i konkurs har emellertid ingen praktisk betydelse, varför realiseringen av lös eller fast egendom inte på denna grund bör skjutas upp. Under godemännens förvaltningstid bör konkursboets egendom kunna säljas på samma sätt som under sysslomännens förvaltningstid. Detta är motiverat också såtillvida, att enligt lag fortsätter en god man som syssloman. Det föreslås därför att konkursstadgan ändras så, att försäljningsrestriktionerna som berör godemännens förvaltningstid upphävs. För att säkerställa gäldenärens ställning föreslås, att då gäldenären söker ändring i ett beslut om försättning i konkurs kan hovrätten på hans ansökan förbjuda försäljning av egendom eller utfärda begränsningar om försäljningen, tills annat förordnas.

6. Verkningsfråga om organisation och personal

Enligt propositionen grundas i samband med justitieministeriet en tjänst som konkursombudsman samt en byrå. Avsikten är att personalarrangemangen förverkligas så, att från arbetsministeriets sanerings-, konkurs- och lönegarantienhet överförs fyra tjänstemän jämte tjänster till den nya myndigheten. Likaså överförs i budgetförslaget för 1995 anslag om ca 3 miljoner mark för avlöning och andra driftsutgifter från arbetsministeriet till justitieministeriets huvudtitel. Den nya myndigheten grundas således utan en ökning av statens utgifter. Personalens antal vid konkursombudsmannens byrå blir klart först när man har utrett möjligheterna att förflytta personal till konkursombudsmannens byrå från ämbetsverk som dras in inom övriga förvaltningsområden.

Det är svårt att på förhand säga något om hur många ärenden och av vilket slag som kommer för behandling till konkursombuds-

mannen. Det slutliga personalbehovet kan därför bedömas bättre efter det första verksamhetsåret.

Särskilda granskningar som förordnats av konkursombudsmannen kommer närmast att utföras av revisorer som specialiserat sig på särskilda revisioner. Det kan uppskattas att konkursombudsmannens anslag för driftsutgifter möjliggör förrättandet av åtminstone några tiotals särskilda granskningar årligen. Också vissa andra åtgärder i anknytning till övervakningen kan ges att utföras av utomstående.

Justitieministeriet har reserverat utrymmen för konkursombudsmannens byrå.

7. Propositionens ekonomiska verkningar

Förslaget om grundandet av en tjänst som konkursombudsman och en byrå förorsakar årliga utgifter om ca 3 miljoner mark. Motsvarande inbesparingar har beaktats i arbetsministeriets huvudtitel.

Genom reformen av övervakningssystemet rörande konkurser strävar man efter att utveckla god boförvaltningssed och att minska missbruk och missförhållanden i anknytning till konkurser. På detta sätt har reformen för sin del en välgörande effekt på näringslivet. Reformens inverkningskomponenter kommer emellertid till synes först efter en längre tid och kan inte uppskattas i exakta markbelopp.

Ändringarna av stadgandena om realisering av egendom som hör till ett konkursbo ökar utdelningen av realiseringen och reducerar således borgenärernas kreditförluster.

8. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid justitieministeriet av en arbetsgrupp som bereder konkurslagstiftningen. Över utkastet till proposition har hörts arbetsministeriet, skattestyrelsen, Vasa hovrätt, Helsingfors tingsrätt, Bankförbundet i Finland, Centralhandelskammaren, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund, Företagarnas Centralförbund i Finland samt företrädare för Finlands Advokatförbund.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lag om övervakning av förvaltningen av konkursbon

Allmänna stadganden

1 §. Enligt 1 mom. finns för övervakning av förvaltningen av konkursbon i samband med justitieministeriet en specialmyndighet, en konkursombudsman. I sitt övervakningsuppdrag är konkursombudsmannen opartisk. Han övervakar att samtliga borgenärer, de må sedan vara offentligrättsliga eller privaträttsliga, bemöts enligt lag och på ett objektivt sätt.

Förslaget ändrar inte uppgifterna för konkursförvaltningsorganen eller deras kompetensfördelning. Trots att en offentlig övervakningsmyndighet grundas kan med stöd av 52 § 2 mom. konkursstadgan en person även i fortsättningen förordnas att övervaka boförvaltarens förvaltning.

I 2 mom. uppräknas närmare konkursombudsmannens uppgifter. Enligt 1 punkten har konkursombudsmannen inom sitt verksamhetsområde en allmän uppföljnings- och utvecklingsuppgift. Han skall följa hur konkursbona sköts samt på olika sätt främja och utveckla god boförvaltningsssed.

I konkursstadgan uppräknas en boförvaltarens uppgifter rätt allmänt. I 70 § konkursstadgan finns en allmän regel om en godemans och sysslomans omsorgsskyldighet. Enligt lagrummet "värde gode män eller sysslomän konkursboets egendom och rätt som skötsam man vårdar sin egen". De allmänna stadgandena i lagen ger alltså inte, och kan heller inte ge, särskilt exakta förhållningsregler för olika praktiska situationer. I praktiken har det därför bildats vissa delvis vedertagna förfaringsätt som baserar sig på en uppfattning om, hur en noggrann och bra boförvaltare skall förfara. Dessa förfaringsätt kan kallas god boförvaltningsssed, som är ett begrepp som lagen inte känner till sedan tidigare.

Konkursombudsmannens uppgift är att vidareutveckla god boförvaltningsssed tillsammans med domarkåren, advokatväsendet samt vederbörande myndigheter och organisationer samt att öka kännedomen om god boförvaltningsssed. Avsikten är att för denna uppgift grunda en delegation för konkursärenden för

att bistå konkursombudsmannen. I delegationen kommer ovan nämnda parter att vara representerade. Konkursombudsmannen kan i enskilda fall framföra sin uppfattning om god boförvaltningsssed. Han kan även ta initiativ till ändring av lagstiftningen.

Enligt 2 punkten hör det till konkursombudsmannens uppgifter att övervaka, att ett konkursbo sköts enligt lag och god boförvaltningsssed och att boförvaltarena sköter sitt uppdrag och sina åligganden på behörigt sätt. Konkursombudsmannens uppgift är särskilt att övervaka förvaltningen av boet, dvs. framförallt hur en interimistisk boförvaltare, god man och syssloman fungerar i sitt uppdrag. Boförvaltarena har även vissa andra lagstadgade uppgifter än de som hänför sig till den egentliga boförvaltningen, och handhavandet av dessa uppgifter på vederbörligt sätt faller också inom ramen för övervakningen.

Konkursombudsmannen övervakar också hur borgenärerna utövar sin beslutanderätt, fastän hans befogenheter till denna del är mer begränsade. Konkursombudsmannen har t.ex. inte någon självständig rätt att klandra borgenärssammanträdets beslut trots att han anser att det är lagstridigt. Han kan emellertid bistå en gäldenär eller en borgenär i ett ärende som gäller klander av borgenärssammanträdets beslut. Han kan också yrka att boförvaltarens skiljs från hans uppdrag eller att det arvode som borgenärerna fastställt för boförvaltarens nedsätts på de grunder som nämns i lagen.

Enligt 3 punkten skall konkursombudsmannen vid behov sörja för att gäldenärens räkenskaper och verksamhet granskas. Konkursombudsmannen kan utföra granskningen själv eller förordna en särskild granskning. En granskning kan vara av nöden då konkursförvaltningen enligt konkursombudsmannens uppfattning inte i tillräcklig utsträckning har granskat gäldenärens verksamhet och räkenskaper. En granskning kommer i fråga speciellt beträffande konkurser som förfallit, då boets tillgångar inte har räckt till för att fortsätta konkursförandet.

Enligt 4 punkten skall konkursombudsmannen vidta nödvändiga åtgärder då han fått kännedom om försummelser och missbruk eller andra omständigheter som kräver rättelse. Konkursombudsmannens åtgärder varierar från fall till fall. Om konkursombudsmannen

lägger märke till missbruk i gäldenärens verksamhet kan han meddela boförvaltarna, förundersökningsmyndigheterna eller åklagaren om saken. Om han lägger märke till missbruk eller försummelse i konkursförvaltningens åtgärder kan det t.ex. bli fråga om en anmärkning åt boförvaltarna, om anmälan till borgenärerna eller om att vid domstol yrka att boförvaltaren skiljs från hans uppdrag. I vissa fall kan konkursombudsmannen vid domstol yrka att det arvode som fastställts för boförvaltaren skall nedsättas. Även en anmälan till förundersökningsmyndigheterna eller till Finlands Advokatförbund kan komma i fråga.

Enligt 5 punkten skall konkursombudsmannen utföra andra uppgifter som i lag eller förordning tilldelats honom. Det är t.ex. möjligt att konkursombudsmannen tilldelas uppgifter med anknytning till verkställigheten av systemet med näringsförbud.

Enligt 3 mom. skall konkursombudsmannen i tillräcklig utsträckning också följa genomförandet av företagssaneringar samt övervaka att utredarna sköter sitt uppdrag på behörigt sätt. Avsikten är att konkursombudsmannen åtminstone i början av sin verksamhet koncentrerar sig på att utveckla konkurspraxisen och att han utgående från de resurser som han har till sitt förfogande överväger behovet av uppföljning av företagssaneringar. Frågan huruvida övervakningsåtgärderna är brådskande beror på ifrågavarande fall och inte på typen av ärende. Enligt 2 mom. 4 punkten skall konkursombudsmannen även i fråga om företagssaneringar vidta nödvändiga åtgärder.

2 §. Paragrafen innehåller ett grundläggande stadgande om att konkursombudsmannen till sin hjälp har en byrå.

Övervakning av förvaltningen av konkursbon

I 3—8 §§ i den föreslagna lagen ingår stadganden om konkursombudsmannens befogenheter då han övervakar konkursbon.

3 §. Paragrafen gäller boförvaltarnas skyldighet att ge uppgifter och deras skyldighet till medverkan. Enligt 1 mom. har konkursombudsmannen på begäran rätt att av konkursförvaltningen få de uppgifter och utredningar som behövs för övervakningen. Konkursombudsmannen kan t.ex. be om uppgifter om gäldenärens verksamhet eller boets egendom eller om en utredning över boförvaltarnas

åtgärder. Konkursombudsmannen kan också kräva att han på förhand skall meddelas om vissa åtgärder som hänför sig till boförvaltningen, t.ex. när man ämnar realisera egendom eller hålla borgenärssammanträde. Enligt 1 mom. har en boförvaltare även en allmän skyldighet att medverka till att konkursombudsmannen kan sköta sitt uppdrag på behörigt sätt. Boförvaltaren bör således t.ex. medverka till att konkursombudsmannen för granskning får allt det material som behövs, även när boförvaltaren inte har hand om detta material.

Enligt sista meningen i 1 mom. är boförvaltaren skyldig att ge uppgifter och att medverka även efter att hans mandatperiod har upphört. Således är t.ex. en interimistisk boförvaltare skyldig att på begäran ge uppgifter om sin mandatperiod trots att han inte fortsätter som god man. Likaså är syssломannen skyldig att ge uppgifter och lämna ut konkursboets handlingar för granskning även efter att boets avslutningsåtgärder har vidtagits.

Med boförvaltare avses i denna paragraf och även annorstädes i lagen en interimistisk boförvaltare, god man och syssломannen. Enligt 2 mom. gäller boförvaltarens skyldigheter även övervakare som förordnas enligt 52 § 2 om. konkursstadgan.

Enligt 17 § 2 mom. i lagförslaget kan boförvaltare genom förordning påföras skyldighet att tillställa konkursombudsmannen uppgifter utan särskild begäran.

4 §. 1 mom. gäller konkursombudsmannens granskningsrätt och 2 mom. hans rätt att få uppgifter som skall hållas hemliga.

Konkursombudsmannen har rätt att granska handlingar och upptagningar som gäller gäldenären eller konkursboet (1 mom.). Framförallt kan det bli fråga om att granska bokföringen och därtill hörande material, korrespondensen eller avtalshandlingarna. Boförvaltningen skall se till att konkursombudsmannen för granskning får de handlingar och upptagningar som han kräver, också då när konkursboet inte har dem i sin besittning. För att underlätta granskningen kan konkursombudsmannen tillfälligt ta handlingarna och upptagningarna i sin besittning och ta kopior av dem.

Konkursombudsmannen har också rätt att granska boets kassa och den egendom som boet har i sin besittning. Detta kan vara nödvändigt t.ex. för att utreda om egendomen har antecknats rätt i boförteckningen eller

bokföringen eller om boförvaltarnas redovisning för sin verksamhet är riktig. I ovan nämnda syfte har konkursombudsmannen rätt att få tillträde till kontors-, produktions- och förvaringsutrymmen och andra motsvarande utrymmen som är i konkursboets besittning. Om konkursombudsmannen förvägras tillträde till före nämnda utrymmen har han enligt 14 § rätt att få handräckning av polisen för att vederbörligen kunna utföra granskningen. Detta gäller inte en situation då egendom som hör till konkursboet t.ex. för försäljning förvaras i utrymmen som är i utomståendes besittning. I dessa fall skall boförvaltarna medverka till att konkursombudsmannen kan utföra granskningen när han kräver det.

Också utan ett uttryckligt stadgande är det klart att granskningen skall utföras så, att den inte förorsakar någon onödigt besvär eller kostnader.

Enligt 2 mom. har konkursombudsmannen utan hinder av sekretesstadgandena samma rätt som konkursboet eller gäldenären att få för sitt uppdrag nödvändiga uppgifter om gäldenärens eller konkursboets ekonomiska situation eller om ekonomisk verksamhet som de bedriver. Dyliga uppgifter är bl.a. uppgifter om gäldenärens beskattning och förmögenhet. Konkursombudsmannen har även rätt att få uppgifter om gäldenärens eller konkursboets bankkonton och betalningsrörelse samt om avtal och förbindelser som gäller finansieringen. Enligt förslaget får någon avgift inte uppbäras för att dessa uppgifter ges ut.

Om tystnadsplikten för konkursombudsmannen, den som är anställd vid hans byrå och den som på hans uppdrag utför övervakningsuppdrag stadgas i 16 §.

5 §. I praktiken kommer konkursombudsmannen eller de personer som är anställda vid hans byrå inte att ha möjlighet att utföra mera omfattande granskningar av gäldenärens eller konkursboets räkenskaper och verksamhet. Konkursombudsmannen kan därför ge denna granskning i uppdrag åt en utomstående sakkunnig. När konkursombudsmannen ger ett sådant uppdrag bestämmer han omfattningen av granskningen. En dylik granskning kallas i denna lag särskild granskning. Motsvarande term används bl.a. i lagen om finansinspektionen (503/93). Uppdraget kan ges åt en privat revisionsbyrå eller revisor men också åt en myndighet eller tjänsteman som är förtrogen med detta arbete.

Granskningen är att utöva offentlig makt och på den som utför granskningen tillämpas stadgandena om tjänstebrott i 40 kap. strafflagen. Jävsgrunderna för dem som utför granskningar bestäms enligt lagen om förvaltningsförfarande (598/82).

Den som utför granskningen har enligt förslaget de rättigheter som nämns i 4 § 1 mom., dvs. han har rätt att granska gäldenärens eller konkursboets bokföring samt andra handlingar och upptagningar, ta dem i sin besittning för tiden för granskningen samt ta kopior av dem. Den som utför granskningen har inte rätt att kräva sådana uppgifter som skall hållas hemliga som avses i 4 § 2 mom., utan han måste vid behov vända sig till konkursombudsmannen för att få dem.

Åt den som utför granskningen betalas ett arvode av statens medel. Om granskningen kan anses behövlig för konkursboet är det likväldigt att till staten erlagga kostnaderna för granskningen. Konkursboet är betalningsskyldigt för det första i sådana fall, då det i granskningen framkommer egendom som hör till konkursboet eller återvinningsgrunder, varvid granskningen gagnar konkursboet. Konkursboet är betalningsskyldigt också när boförvaltningen med avvikelse från normal boförvaltningspraxis har underlåtit att utföra granskningen, trots att det med hänsyn till arten eller omfattningen av boet eller andra omständigheter skulle ha funnits skäl därtill. Avsikten är nämligen inte att man i mer omfattande utsträckning börjar utföra granskningar på statens bekostnad. Granskningen kan också anses vara endast delvis till gagn för konkursboet, varvid konkursboet är skyldigt att endast erlagga en del av kostnaderna för granskningen.

Storleken på den avgift som uppbärs av konkursboet bestäms enligt de totala kostnaderna för granskningen. Beträffande kostnadsberäkningen för avgiften tillämpas i övrigt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/92). Då lagstiftningen om avgiftsgrunderna tillämpas innebär detta bl.a. att konkursombudsmannen är skyldig att se till, att granskningen inte medför högre kostnader än vad en ändamålsenlig kvalitetsnivå förutsätter (6 § 5 mom. lagen om grunderna för avgifter till staten).

Avgiften får indrivas av konkursboet utan dom (11 § lagen om grunderna för avgifter till staten). Konkursboet har enligt förslaget emel-

lertid rätt att på ansökan anhängiggöra ett ärende som gäller betalningsskyldighet vid den domstol som är behörig i konkursärendet. Domstolen har då att ta ställning till frågan huruvida granskningen har varit behövlig för boet. Däremot har domstolen inte behörighet i fråga om prissättningsgrunderna. Domstolen har enligt förslaget rätt att förbjuda verkställigheten av ett beslut om betalningsskyldighet tillsvidare.

6 §. Enligt 1 mom. har konkursombudsmannen rätt att delta i och yttra sig vid borgenärs-sammanträdena. Konkursombudsmannens närvaro kan var nödvändig t.ex. då han före beslutsfattandet muntligen för borgenärerna vill framföra sin ståndpunkt om en viss fråga som gäller förvaltningen av boet. Konkursombudsmannen har också rätt att få sina anmärkningar antecknade i mötesprotokollet.

Enligt 2 mom. har konkursombudsmannen rätt att bistå en gäldenär, borgenär eller boförvaltare i ett konkursärende eller vid en rättegång som anknyter till ett konkursärende, om ärendet är av allmän betydelse. Enligt konkursombudsmannens prövning kan bistånd komma i fråga närmast då ärendet gäller lagligheten av boförvaltningens verksamhet, och ärendet har en allmännare principiell eller praktisk betydelse. Avsikten är inte att konkursombudsmannen ger juridisk hjälp i ett sedvanligt tvistemål med anknytning till en konkurs. Endast i ytterst exceptionella fall kan det bli fråga om att ge juridisk hjälp t.ex. i ett ärende som gäller återvinning, om konkursförvaltningen har låtit bli att väcka talan under sådana omständigheter, att förfarandet enligt konkursombudsmannens uppfattning strider mot god boförvaltningssed.

Biståndet kan omfatta all slags juridisk hjälp som behövs för att sköta ärendet. Biståndet är gratis för vederbörande part. I 15 § i lagförslaget finns ett stadgande om skyldigheten att ersätta rättegångskostnader för den händelse att motparten till den som biståtts av konkursombudsmannen förlorar målet.

7 §. I de fall som nämns i paragrafen har konkursombudsmannen en självständig rätt att vid domstolen framställa yrkanden mot en boförvaltare som försummar sin uppgift. Med stöd av 1 mom. kan konkursombudsmannen för det första kräva, att boförvaltaren vid vite förpliktas att fullgöra sin plikt. Användningen av detta tvångsmedel kan komma ifråga t.ex.

då boförvaltaren har försummat att åt konkursombudsmannen eller en borgenär ge uppgifter som de har begärt.

Enligt 2 mom. har konkursombudsmannen rätt att vid domstolen yrka att boförvaltaren skiljs från hans uppdrag, om boförvaltaren i väsentlig mån försummar sina uppgifter eller skyldigheter eller om det finns andra vägande skäl.

Enligt gällande 61 § konkursstadgan kan godemän skiljas från sitt uppdrag, om de ”visa motvilja eller försummelse eller vägra de att meddela upplysningar om boet och dess förvaltning”. Domstolen skall emellertid först kräva att godemännen inom utsatt tid fullgör sin skyldigheter. Om godemännen inte låter sig rätta av detta, skall domstolen skilja dem från deras uppdrag. 61 § konkursstadgan tillämpas också på avsättandet av sysslomän. Det föreslagna stadgandet skiljer sig från 61 § konkursstadgan förutom däri, att grunderna för avsättandet i viss mån är olika, även däri, att enligt förslaget kan domstolen skilja en boförvaltare från hans uppdrag utan att den först kräver att han fullgör sina skyldigheter.

Den föreslagna paragrafen förutsätter att boförvaltarens försummelse är väsentlig. Vid en bedömning av väsentligheten beaktas särskilt vilken betydelse försummelsen har haft för skötseln av boet, samt försummelsens skadlighet och huruvida den har upprepats. Som vägande skäl kan t.ex. anses att boförvaltarens kompetens för uppgiften har visat sig vara otillräcklig eller att det har framkommit andra orsaker, på grund av vilka boförvaltaren inte kan anses lämplig för sitt uppdrag.

Den föreslagna lagen begränsar naturligtvis inte borgenärernas rätt att med stöd av konkursstadgan kräva att boförvaltaren avsätts. I första hand är det också borgenärernas sak att vidta åtgärder för att avsätta en boförvaltare som försummat sina uppgifter. Konkursombudsmannen kan ta initiativ närmast då borgenärerna inte har haft tillräckligt ekonomiskt eller annat intresse att ingripa i boförvaltarens verksamhet.

Om boförvaltaren enligt det föreslagna stadgandet skiljs från hans uppdrag förordnas en ny boförvaltare med iakttagande i tillämpliga delar av förfarandet i 50 — 52 §§ konkursstadgan.

Om det arvode som betalas åt en boförvaltare stadgas i 79 § konkursstadgan. Enligt lagrummet utsätter borgenärerna arvode för

gode män och sysslomän ”antingen till visst för hundra, eller efter annan grund”. I praktiken bestämdes arvodena enligt arvodesgrunder som Finlands Advokatförbund fastställde. Dessa grunder upphävdes så som konkurrensbegränsande år 1993. Den vid justitieministeriet uppgjorda utredningen visar, att i en stor del av fallen har arvodena bestämts enligt de senast, dvs. år 1990, fastställda arvodesgrunderna. Det föreslås att i 50 § konkursstadgan intas ett stadgande om grunderna för en interimistisk boförvaltares arvode.

En boförvaltare, gäldenär eller borgenär som är missnöjd med borgenärernas beslut om arvodet kan föra ärendet till domstol. I 3 mom. ges konkursombudsmannen rätt att vid domstolen yrka att det arvode som borgenärerna fastställt för boförvaltaren skall nedsättas. Förslaget innebär alltså att konkursombudsmannen kan föra borgenärssammanträdets beslut till domstol för avgörande.

Konkursombudsmannen kan yrka att arvodet nedsätts för det första då boförvaltaren i väsentlig mån har försummat sina skyldigheter. Det kan vara skäl att framföra ett dylikt yrkande särskilt då försummelsen inte direkt har riktat sig mot de ekonomiska intressena för de borgenärer som fattade beslut om arvodet, då dessa nödvändigtvis inte har haft vetskap om försummelsen eller något behov att ta den i beaktande. Försummelsen har emellertid kunnat förorsaka extra besvär eller kostnader åt andra och försvåra myndigheternas arbete. Då storleken på arvodet fastställs bör man därför beakta boförvaltarnas verksamhet i sin helhet och det är skäligt, att arvodet kan nedsättas på grund av försummelse.

Enligt förslaget har konkursombudsmannen rätt att yrka att arvodet nedsätts också på den grund, att arvodet klart överstiger vad som skall anses skäligt. Trots att gällande lag ger borgenärerna fri rätt att besluta om den grund enligt vilken boförvaltarens arvode bestäms, är det klart att arvodet inte får vara oskäligt. Det kan vara svårt att i enskilda fall bedöma om arvodet är skäligt, då det i lagen tillsvidare inte ens ingår närmare stadganden om grunderna för arvodet. Enligt ifrågavarande lagrum kan konkursombudsmannen ingripa i sådana fall, då arvodet på ett iögonenfallande sätt överstiger ett belopp som kan anses godtagbart. I detta sammanhang bör arvodets skälighet bedömas enligt samma grunder som i allmänhet i fråga om arvoden för arbetsprestationer. Man

bör således framförallt beakta arbetsmängden och hur krävande det är samt den skicklighet som utvisats vid utförandet av uppgiften och resultaten av arbetet. Som jämförelseobjekt bör man förstås också hålla rådande nivå på arvodena.

Enligt 4 mom. skall domstolen, då den handlägger ett yrkande som avses i 1—3 mom., höra boförvaltaren samt enligt prövning andra parter, dvs. närmast gäldenären eller de borgenärer som saken speciellt gäller. Även utan ett uttryckligt stadgande är det klart, att konkursombudsmannens yrkande handläggs vid den domstol som är behörig i konkursärendet.

8 §. Då konkursen förfaller på grund av brist på medel återgår rådigheten över de medel som hörde till konkursboet till gäldenären och alla verkningar av konkursen upphör. Även konkursförvaltningens mandatperiod upphör, och boförvaltaren har inte längre rätt att undersöka gäldenärens ekonomiska situation trots att det skulle framkomma skäl för det.

Enligt förslaget har konkursombudsmannen rätt att granska handlingar och upptagningar som tillhört konkursboet också när konkursen har förfallit på grund av brist på medel. Han har i detta fall också rätt att få i 4 § 2 mom. avsedda uppgifter som skall hållas hemliga. Konkursombudsmannen har enligt förslaget dessutom rätt att förordna en särskild granskning av gäldenärens verksamhet och räkenskaper. Någon längsta tid inom vilken granskningen kan utföras efter det att konkursen förfallit föreslås inte.

Det bör märkas att en boförvaltare enligt 3 § 1 mom. är skyldig att ge uppgifter och utredningar åt konkursombudsmannen trots att konkursen har förfallit.

Den som har handlingarna och upptagningarna i sin besittning är skyldig att på begäran överlämna dem åt konkursombudsmannen för granskning. Domstolen kan förordna att handlingarna och upptagningarna tas i beslag, om de trots begäran inte överlämnas eller om det föreligger fara att de döljs eller förstörs. Domstolen kan också förordna om andra åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa granskningen. Härvid kommer närmast i fråga säkringsåtgärder enligt 7 kap. 3 § rättegångsbalken. Om beslag och annan säkringsåtgärder skall enligt förslaget i tillämpliga delar iaktas vad 7 kap. 5, 8 och 11—14 §§ rättegångsbalken stadgar om civilprocessuella

säkringsåtgärder. Dessa lagrum gäller bl.a. behörig domstol, verkställighet av säkringsåtgärd, ersättning för skador av en dylik åtgärd samt ändringssökande.

Övervakning i anslutning till saneringsförfarande

Så som det konstateras i den allmänna motiveringen riktar sig den övervakning som anknyter till saneringsförfarande endast mot utredarens verksamhet. Konkursombudsmannens befogenheter är också mindre än i övervakningen av konkursförvaltningen.

9 §. Enligt 1 mom. har konkursombudsmannen rätt att granska handlingar och andra upptagningar som hänför sig till ett saneringsförfarande och som tillhör utredaren. Närmast blir det fråga om handlingar som utredaren själv har gjort upp, utredarens korrespondens, utredningar och granskningsberättelser som uppgjorts i samband med saneringsförfarandet samt lagstadgade anmälningar och yttranden som tillställts åt utredaren. Enligt 4 § 1 mom. har konkursombudsmannen rätt att ta handlingarna och upptagningarna i sin besittning och att ta kopior av dem. Enligt förslaget har konkursombudsmannen inte rätt att låta verkställa granskning av saneringsgäldenärens förvaltning, verksamhet och räkenskaper.

I 2 mom. stadgas om utredarens skyldighet att tillställa konkursombudsmannen uppgifter och utredningar som behövs för övervakningen och som konkursombudsmannen bett om.

10 §. 1 mom. gäller konkursombudsmannens rätt att delta i och yttra sig vid borgenärsdelegationens sammanträden. Det är inte nödvändigt att sända möteskallelse åt konkursombudsmannen om han inte särskilt har bett om den.

Enligt 2 mom. kan konkursombudsmannen bistå en gäldenär, borgenär eller utredare i ett saneringsärende eller vid en rättegång som anknyter till ett saneringsärende, om ärendet är av allmän betydelse. Till denna del hänvisas till motiveringen till 6 § 2 mom.

11 §. Enligt 85 § lagen om företagssanering kan domstolen, om utredaren försummar en uppgift eller skyldighet som ankommer på honom enligt nämnda lag, vid vite förplikta honom att fullgöra den inom en utsatt tid. Enligt 1 mom. 1 punkten i förslaget kan domstolen besluta om ett sådant tvångsmedel också på yrkande av konkursombudsmannen.

Tvångsmedel kan förordnas också för försummelse av uppgift eller skyldighet som grundar sig på detta lagförslag.

Enligt 86 § lagen om företagssanering kan domstolen på eget initiativ eller på yrkande av borgenärsdelegationen eller en borgenär skilja utredaren från hans uppdrag, om han i väsentlig mån försummar sina skyldigheter eller om det finns andra vägande skäl. Enligt 1 mom. 2 punkten i den förslagna paragrafen kan också konkursombudsmannen framställa ett avsättningsyrkande enligt 86 § lagen om företagssanering vid domstolen.

Åt utredaren betalas för hans uppdrag ett skäligt arvode av gäldenärens medel. När arvodet bestäms skall avseende fästas vid gäldenärsbolagets värde vid den tidpunkt då förfarandet inleddes, uppgiftens svårighetsgrad och omfattningen av de åtgärder som den kräver, resultatet av utredarens arbete samt övriga omständigheter (87 § 1 mom. lagen om företagssanering). Arvodet fastställs av borgenärsdelegationen, eller om en sådan inte finns, av domstolen. Utredaren, gäldenären eller en borgenär kan vid domstolen klandra borgenärsdelegationens beslut som gäller arvode eller ersättning (87 § 4 mom. lagen om företagssanering).

Enligt 1 mom. 3 punkten i paragrafen kan domstolen på konkursombudsmannens yrkande nedsätta det arvode som borgenärsdelegationen fastställt för utredaren, om denne i väsentlig mån försummat sina uppgifter eller skyldigheter eller om arvodet klart överstiger vad som enligt 87 § 1 mom. lagen om företagssanering skall anses skäligt. Konkursombudsmannen har alltså rätt att klandra borgenärsdelegationens beslut endast på nämnda grunder. Konkursombudsmannens uppgift är inte att ingripa i beloppet av kostnadsersättningarna som fastställts för utredaren, såvida ersättningarna i verkligheten inte kan anses utgöra en del av arvodet.

Särskilda stadganden

12 §. Enligt denna paragraf kan domstolen i ett anhängigt ärende begära utlåtande av konkursombudsmannen i frågor som faller inom hans verksamhetsområde. Utlåtandet kan således gälla t.ex. en boförvaltares eller utredares behörighet och jäv, god boförvaltnings sed eller huruvida boförvaltarens eller utredarens verk-

samhet har varit behörig. Utlåtandet binder naturligtvis inte domstolen.

13 §. Enligt 1 mom. kan en tjänsteman som lyder under konkursombudsmannen på dennes förordnande föra konkursombudsmannens talan vid domstol och bistå vid en rättegång. Konkursombudsmannen kan alltså förordna en tjänsteman som lyder under honom att driva ett yrkande enligt 7 eller 11 §§ mot en boförvaltare eller en utredare, att föra statens talan i ett ersättningsmål enligt 5 § 3 mom. samt att bistå en gäldenär, borgenär, boförvaltare eller utredare vid en rättegång.

Enligt 1 mom. kan konkursombudsmannen också förordna en tjänsteman som lyder under honom eller någon annan person att utföra en bestämd uppgift som hänför sig till genomförandet av övervakningen. Då konkursombudsmannen ger ett sådant uppdrag skall han individualisera åtgärden, som t.ex. kan innebära granskning av gäldenärens bokföring eller deltagande i borgenärssammanträde eller i borgenärsdelegationens sammanträde. På grund av att konkursombudsmannen i sin tjänst endast har en liten personal är det ändamålsenligt, att även utomstående kan användas för att utföra vissa övervakningsåtgärder, t.ex. personal inom utsköningsväsendet eller skatteförvaltningen, eller i vissa fall även sådana som inte står i ett offentligrättsligt tjänsteförhållande.

Konkursombudsmannen kan även anlita sakkunniga. Detta kan vara nödvändigt t.ex. då gäldenärens eller konkursboets bokföring granskas eller vid värderingen av den egendom som hör till konkursboet (2 mom.).

Det föreslagna sekretesstadgandet i 16 § gäller också ovan nämnda utomstående personer och sakkunniga.

14 §. Enligt denna paragraf har konkursombudsmannen rätt att av polisen eller någon annan myndighet få den handräckning som behövs för utförande av uppdraget. Konkursombudsmannen kan behöva handräckning av polisen t.ex. för att säkerställa en granskning som avses i 4 §. Andra myndigheter som kan ge handräckning är bl.a. länskatteverken, utsköningsmyndigheterna och arbetskraftsförvaltningen.

15 §. I paragrafen finns ett stadgande om ersättande av rättegångskostnader för den händelse att motparten till den som biståtts av konkursombudsmannen eller tjänsteman som lyder under honom förlorar målet vid en rättegång. I detta fall skall domstolen ålägga

motparten att ersätta staten för kostnaderna för biståndet, likväl högst i den omfattning som en motpart är skyldig att ersätta rättegångskostnaderna enligt 21 kap. rättegångsbalken. Motsvarande stadgande ingår i 12 § 2 mom. lagen om konsumentombudsmannen och i 3 § 3 mom. lagen om jämställdhetsombudsmannen och jämställdhetsnämnden.

16 §. Paragrafen innehåller sekretesstadgandena. Enligt 1 mom. får konkursombudsmannen, den som är anställd vid hans byrå eller den som på uppdrag av honom utför en uppgift inte olovligen röja eller till egen eller annans fördel utnyttja vad han i sitt uppdrag har fått veta om någons ekonomiska ställning, affärs- eller yrkeshemligheter eller personliga förhållanden.

Utän hinder av ovan nämnda tystnadsplikt får enligt 2 mom. första meningen uppgifter som skall hållas hemliga lämnas till domstolen, förundersökningsmyndigheterna och åklagaren samt skatteförvaltningen och till andra myndigheter som enligt lag har rätt att få uppgifter. Konkursombudsmannens skyldighet att lämna dessa uppgifter grundar sig på 1 § 2 mom. samt på stadgandena om berörda myndigheters rätt att få uppgifter.

Enligt 2 mom. andra meningen har konkursombudsmannen rätt att lämna en uppgift som skall hållas hemlig också till den som behöver uppgiften för att bevaka sina intressen eller rättigheter eller för att fullgöra sina skyldigheter. I samband med konkursombudsmannens övervakningsverksamhet kan det uppdragas missbruk, som kan återkomma även i ett annat företags verksamhet och förorsaka skada för kreditgivare och varuleverantörer. T.ex. i dylika fall kan konkursombudsmannen också till en utomstående lämna uppgifter som skall hållas hemliga. Konkursombudsmannen överväger från fall till fall huruvida det med stöd av detta stadgande är nödvändigt att lämna uppgifter och i vilken utsträckning.

En borgenär, boförvaltare, gäldenär och utredare har redan i egenskap av part rätt att av konkursombudsmannen få sådana uppgifter som inverkar på deras rättigheter och skyldigheter i ifrågavarande konkurs eller saneringsförfarande. Gränsdragningen i fråga om vilka alla omständigheter som faller inom denna rätt till uppgifter kan visserligen i vissa fall bli problematisk. Rätten till uppgifter torde åtminstone omfatta de uppgifter som ovan nämnda har rätt att få enligt konkursstadgan

eller lagen om företagssanering. På grundval av berörda stadgande kan konkursombudsmannen efter prövning åt ovan nämnda parter lämna en uppgift, som man kan anse att inte omfattas av deras rätt till uppgifter, men som vederbörande behöver för ett ändamål som framgår av stadgandet.

Den som bryter mot förbudet i 1 mom. skall enligt 3 mom. för brott mot tystnadsplikten enligt lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon dömas till böter eller fängelse i högst ett år, om för gärningen inte skall dömas till straff enligt 40 kap. 5 § strafflagen så som brott mot tystnadsplikt eller brott mot tystnadsplikt av oaktasamhet. Det föreslagna straffstadgandet gäller alltså andra än tjänstemän eller offentligt anställda arbetstagare. Detta särskilda straffstadgande kan upphävas så som onödigt när förslaget om ändring av strafflagen träder i kraft (Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av strafflagen och vissa andra lagar, vilka hör till det andra skedet i totalrevideringen av strafflagstiftningen, RP 94/1993 rd.). Efter detta bestraffas nämligen brott mot förbudet som sekretessbrott av enskild (38 kap. 1 § i förslaget) eller som brott mot tystnadsplikt som tjänsteman enligt 40 kap. 5 § strafflagen.

17 §. I paragrafen ingår ett stadgande om rätten att utfärda förordning. Genom förordning stadgas bl.a. om tjänsten som konkursombudsman och tjänsterna vid hans byrå samt om handläggningen av ärenden. Enligt 2 mom. kan genom förordning stadgas om vilka uppgifter boförvaltaren och utredaren utan särskild begäran skall tillstålla konkursombudsmannen. Dessa uppgifter kan t.ex. gälla konkurser eller saneringsförfaranden som länge varit anhängiga, vilken affärsverksamhet konkursboet bedriver eller konkursboets avslutningsåtgärder.

18 §. Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 mars 1995. Innan detta kan man emellertid vidta åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter. Förvaltningen av konkursbon och utredarnas verksamhet övervakas enligt denna lag oberoende av när konkurserna har börjat eller saneringsförfarandet har inletts.

1.2. Lag om ändring av konkursstadgan

3 §. I paragrafen stadgas om förfarandet då gäldenären söker sig själv i konkurs. De nya stadgandena om interimistisk boförvaltare fö-

reslås placeras i 50 §, varför de delvis föråldrade stadgandena i 3 § om interimistisk boförvaltare föreslås upphävas.

32 §. Enligt 1 mom. behöver en borgenär, som i sin besittning har lös egendom så som pant, inte bevaka sin fordran om han vill få betalning endast ur panten. Enligt 2 mom. kan gäldenären eller en borgenär likväl bestrida fordran. Borgenären får då inte betalning ur panten innan fordran har uppgivits och styrkts på det sätt som stadgas om bevakning av fordran. Enligt en lagändring som trädde i kraft vid ingången av december 1993 skall boförvaltaren granska bevakningarna. Han skall framställa anmärkning mot bevakningen om han finner att en fordran eller den förmånsrätt som yrkats för en fordran är ogrundad (67 a §). För följdriktighetens skull förslås paragrafen ändras så, att också boförvaltaren kan bestrida en pantborgenärs fordran.

45 §. Enligt 1 momentet räknas till konkursboet den egendom som tillhörde gäldenären, då han lämnade sin konkursansökan till domstolen eller då denna på begäran av en borgenär fattade beslut om avträdande av hans egendom till konkurs. Det föreslås att stadgandet justeras lagtekniskt med anledning av, att konkursens begynnelsepunkt har förändrats i konkurser där gäldenären är initiativtagare. Enligt 9 § konkursstadgan som trädde i kraft den 1 december 1993 börjar en konkurs nämligen inte längre då gäldenären inlämnar en konkursansökan till domstolen utan vid den tidpunkt, när domstolen beslutar att gäldenären försätts i konkurs. Stadgandet förelås ändras i enlighet med detta. I momentet föreslås också vissa ändringar som gäller ordalydelsen.

50 §. Paragrafen gäller förordnande av en interimistisk boförvaltare då domstolen utsätter datum för borgenärsförhöret. Avsikten är nu att samla alla stadganden om en interimistisk boförvaltare i denna paragraf oberoende av, om konkursansökan görs av gäldenären eller en borgenär.

Enligt 1 mom. skall domstolen då den fattar ett beslut om försättande i konkurs samtidigt förordna en eller flera interimistiska boförvaltare. På samma sätt som för tillfället bestäms antalet boförvaltare av konkursboets omfattning och uppskattad arbetsmängd.

I ett ärende som gäller förordnande av en interimistisk boförvaltare kan domstolen höra en eller flera borgenärer och den person som föreslagits som interimistisk boförvaltare. Det

kan vara skäl för domstolen att särskilt höra åtminstone de mest centrala borgenärernas uppfattning om huruvida den person som gäldenären föreslagit som interimistisk boförvaltare är lämplig och ojävig. I 1 mom. ingår också stadganden om de krav som ställs på en interimistisk boförvaltare. Den interimistiska boförvaltaren skall ha den skicklighet och lämplighet som uppdraget förutsätter. Han skall vara myndig och känd som en hederlig person. Han skall ha den yrkeskunskap som uppdraget kräver samt sådana kontorsutrymmen och -redskap som uppdraget förutsätter. Som interimistisk boförvaltare kan inte förordnas en person som står i ett sådant förhållande till gäldenären som kan vara ägnat att äventyra hans oberoende i förhållande till gäldenären eller hans förmåga att sköta sitt uppdrag på behörigt sätt. Det kan t.ex. vara fråga om ett tidigare uppdragsförhållande, ett förhållande som grundar sig på ägande eller medlemskap i gäldenärsföretagets förvaltningsorgan. Om det finns anledning skall domstolen på lämpligt sätt höra den person som föreslagits som boförvaltare om hans eventuella jäv. Domstolen skall fästa särskild uppmärksamhet vid den interimistiska boförvaltarens behörighet och ojävighet då en gäldenär som är sökande föreslår någon annan person än en advokat som interimistisk boförvaltare.

I 2 mom. uppräknas en interimistisk boförvaltarens uppgifter. Stadgandet motsvarar gällande praxis. I 50 a § i lagförslaget ingår stadganden om realisering av boets egendom under den interimistiska boförvaltarens förvaltningsstid.

3 mom. i paragrafen gäller arvodet för en interimistisk boförvaltare. I konkursstadganden ingår för tillfället inga stadganden om detta arvode. Enligt förslaget betalas åt en interimistisk boförvaltare ett arvode som är skäligt med hänsyn till uppgiftens svårighetsgrad, omfattningen av det arbete som utförts och andra omständigheter. Vid en bedömning av det arbete som utförts beaktas arbetsmängden och kvaliteten på arbetet. Andra omständigheter som kan komma i fråga är bl.a. den interimistiska boförvaltarens erfarenhet och konkursboets omfattning. En interimistisk boförvaltare har rätt till ersättning för de kostnader som varit nödvändiga för fullgörandet av uppdraget. Så som för tillfället beslutar borgenärssammanträdet om arvodet för en interimistisk boförvaltare. Om konkursen förfaller mäs-

te den interimistiska boförvaltaren rikta arvodesyrkandet mot gäldenären, vid behov genom talan. Det föreslås att nuvarande praxis görs klarare på så sätt, att då konkursen förfaller fastställer domstolen på begäran av den interimistiska boförvaltaren eller gäldenären beloppet av boförvaltarens arvode och kostnadsersättning. En interimistisk boförvaltare har rätt att innehålla en tillräcklig del av konkursboets egendom för betalning av arvodet och kostnadsersättningen. Domstolen skall höra en gäldenär som är närvarande vid borgenärsförhöret om den interimistiska boförvaltarens arvodes- och kostnadsersättningsyrkande.

En interimistisk boförvaltare kan skiljas från hans uppdrag, om han försummar sina uppgifter eller om det finns andra vägande skäl. Ett dylikt skäl kan t.ex. vara att boförvaltaren sedermera konstateras vara jävig.

50 a §. Enligt förslaget kan en interimistisk boförvaltare sälja egendom som hör till konkursboet då det är nödvändigt för att undvika förluster. Således är det skäl att genast sälja egendom som är utsatt för förskämning eller hastigt faller i värde samt sådan egendom som det blir uppenbart ofördelaktigt för konkursboet att uppehålla. En interimistisk boförvaltare kan sälja egendom som hör till konkursboet också för att betala konkursboets nödvändiga utgifter. En interimistisk boförvaltare får inte sälja fast egendom. Innan försäljningen skall den interimistiska boförvaltaren höra åtminstone de största borgenärerna samt gäldenären. Förslaget motsvarar gällande praxis.

58 §. Av de orsaker som nämns i den allmänna motiveringen intas i 1 mom. ett stadgande, enligt vilket en god man har samma rätt som en syssloman att sälja egendom som hör till konkursboet. När en god man har förordnats kan konkursboet således vidta alla nödvändiga realiseringsåtgärder.

I 2 mom. intas ett stadgande för händelse av, att gäldenären anför besvär över ett beslut om försättande i konkurs. Om egendomen säljs innan besvären avgjorts kan ändringssökandet förlora sin mening. Å andra sidan kan avsikten med konkursen äventyras om ändringssökande utan vidare skulle förhindra realisering. Det föreslås därför att fullföljdsdomstolen på gäldenärens yrkande kan förbjuda boförvaltningen att sälja egendom som hör till konkursboet i större utsträckning än vad som är nödvändigt enligt 50 a § eller utfärda bestämmelser som

begränsar försäljningen av egendomen, tills domstolen förordnar annat. Ovan nämnda begränsning kan t.ex. innefatta ställande av säkerhet för händelse av den skada som gäldenären eventuellt förorsakas av försäljningen, om beslutet om försättande i konkurs sedermera upphävs. Nämnda förbud eller begränsning kan även gälla endast viss egendom.

71 §. Paragrafen innehåller grundläggande stadganden om försäljningen av egendom som hör till konkursboet. I 1 mom. regleras det fall då gäldenären i konkursen har avgett ett förliknings- eller ackordförslag till sina borgenärer. Enligt förslaget revideras detta stadgande inte i detta sammanhang.

Enligt 2 mom. kan fastighet säljas endast genom offentlig auktion, om inte alla borgenärer som är närvarande vid borgenärssammanträdet och gäldenären samtycker till annat. Enligt 3 mom. gäller samma för lös egendom. Lös egendom som är avsedd att användas i näringsverksamhet får dock säljas på annat sätt än genom offentlig auktion, om de borgenärer vilkas fordringar tillsammans utgör mer än hälften anser det fördelaktigare att så sker. I 2 mom. ingår dessutom stadganden om säkerställandet av inteckningshavares ställning. 4 mom. i paragrafen gäller försäljning av fartyg och gods i fartyg. I 76 § konkursstadgan stadgas om försäljning av lösöre pant.

Det föreslås att 2 — 4 mom. ändras i sin helhet. I 2 mom. intas en allmän princip enligt vilken egendom som hör till konkursboet oberoende av egendomens art skall säljas på det sätt som är fördelaktigast för boet. Konkursförvaltningen skall alltså sälja egendomen genom fri försäljning eller genom konkursauktion som förrättas av boförvaltaren eller på annat sätt enligt vad som anses fördelaktigast. Boförvaltaren skall utreda på vilket sätt man får högsta pris för egendomen. Detta kan förutsätta olika slags åtgärder, t.ex. ordnande av offerttävling.

Beslutsfattandet om försäljning av egendom sker enligt det allmänna stadgandet i 69 §, varvid enkel majoritet är avgörande om inte annat följer av 71 a §.

Enligt 3 mom. skall vid försäljning av fastighet eller annan fast egendom som avses i förordningen om inteckning i fast egendom eller registrerat fartyg eller luftfartyg eller ett objekt som enligt lagen om inteckning i bil kan vara föremål för inteckning pantträtt och annan rätt för vilken denna egendom svarar bibehåll-

las. Försäljningen av egendomen får alltså inte försämrade inteckningshavarens ställning. Det föreslagna stadgandet motsvarar i fråga om fast egendom och fartyg i sak gällande stadganden i 2 och 4 mom. Till det föreslagna stadgandet har fogats luftfartyg och bilar som kan vara föremål för inteckning, då regleringen i fråga om dem bör vara likadan. Enligt lagrummet har konkursförvaltningen också i fortsättningen rätt att låta sälja ovan nämnd egendom i den ordning som utsökningslagen stadgar.

I 4 mom. finns en hänvisning till 76 § som innehåller stadganden om försäljning av pantsatt lös egendom som hör till konkursboet.

71 a §. Det föreslås att 1 mom. justeras så att hänvisningen till 71 § 2 mom. som nu förelås ändras stryks.

71 b §. I paragrafen finns ett stadgande om att den borgenär som har avgivit ett löfte om att finansiera en köpare som köper egendom som hör till konkursboet är jävig att delta då beslut skall fattas om överlåtelsen. Då försäljningsrestriktionerna för fast egendom enligt förslaget upphävs bör stadgandet på lika grunder gälla överlåtelser av såväl fast som lös egendom. Av denna orsak föreslås att hänvisningarna till 71 a § och 71 § 3 mom. som nu föreslås ändras stryks.

76 §. I paragrafen ingår stadganden om försäljning av pantsatt lös egendom. Enligt förslaget ändras paragrafen så att det inte länge nämns på vilket sätt en borgenär skall sälja lös egendom som han har i pant. Enligt gällande 76 § måste borgenären sälja panten genom offentlig auktion.

Stadgandet i 71 § 2 mom. i lagförslaget, enligt vilket den egendom som hör till konkursboet skall säljas på det sätt som är fördelaktigast för boet, gäller försäljning som sköts av konkursboet. Pantborgenärens allmänna omsorgsplikt gentemot ägaren förutsätter i en konkurssituation att panthavaren på enahanda grunder måste beakta konkursboets intressen då han säljer panten. Det föreslås att i paragrafen intas ett uttryckligt stadgande om detta, vilket motsvarar de stadganden som i allmänhet iakttas vid försäljningen av en pant (10 kap. 2 § 4 mom. handelsbalken och 8 § 1 mom. lagen om näringsidkarens rätt att sälja saker som inte har hämtats). Detta betyder att panthavaren skall sträva efter att få ett så bra pris för panten som möjligt.

Relationerna mellan panthavaren och

konkursboet förblir oförändrade. Konkursboet har också i fortsättningen rätt att lösa in panten och panthavaren måste i tid meddela konkursboet om försäljningen, för att boet skall kunna överväga om den löser in panten. Konkursboet har rätt att verkställa försäljningen när panthavaren inte gör det. Enligt förslaget konstateras i 1 mom. uttryckligen, att konkursboet kan verkställa försäljningen endast om panthavaren på detta sätt får full betalning för sin fordran. Med panthavarens samtycke kan man naturligtvis avvika från detta.

Enligt 2 mom. skall panthavaren till konkursboet avge redovisning över vad som har inlutit genom försäljningen och hur köpesumman har använts för betalning av skulden samt överlämna det eventuella överskottet till konkursboet. Stadgandet motsvarar i sak gällande lag.

84 a §. Enligt förslaget fogas till 5 kapitlet som gäller konkursboets förvaltning en ny paragraf i vilken konstateras, att konkursombudsmannen följer och övervakar förvaltningen av konkursbon så som stadgas särskilt.

98 §. I paragrafen ingår stadganden om dom i konkurs och om hur underrätten och hovrätten skall förfara då ändring söks i domen. Enligt förslaget kvarstår i paragrafen ett stadgande enligt vilket en konkurs anses avslutad när underrätten meddelar sin dom. Ändringsökande inverkar inte på saken. Boförvaltaren är också i fortsättningen skyldig att hålla konkursdomen tillgänglig för parterna. I paragrafen upphävs så som onödiga de särskilda stadgandena om ändringssökande, och i fråga om ändringssökande iaktas de allmänna stadgandena i rättegångsbalken. Enligt gällande paragraf skall hovrätten ge sin dom inom två månader efter avslutad skriftväxling. Då konkursmål enligt 14 § 1 mom. 4 punkten hovrättsförordningen (211/94) behandlas i brådsökande ordning i hovrätten är inte heller detta stadgande längre nödvändigt.

99 §. Paragrafen innehåller stadganden om i vilken utsträckning en part kan åberopa nya bevis i fullföljdsdomstolen. Då 25 kap. rättegångsbalken innehåller allmänna stadganden om denna sak föreslås att dessa stadganden upphävs i paragrafen. Enligt förslaget ingår i paragrafen ett allmänt stadgande om ändringssökande, enligt vilket ändring i en konkursdom söks hos hovrätten genom besvär

i den ordning som stadgas i 25 kap. rättegångsbalken.

114 § (upphävs). Enligt paragrafen skall alla handlingar i konkursmål inlämnas tvefaldt till domstolen. Om detta försummas skall vederbörande till staten betala lösen för avskriften. Stadgandet motsvarar inte längre dagens behov och det föreslås upphävas.

Ikraftträdelsestadgande. Lagen avses träda i kraft den 1 mars 1995. De nya stadgandena tillämpas genast efter att lagen har trätt i kraft.

Enligt förslaget intas i 2 mom. ett stadgande som är i kraft till utgången av 1998, enligt vilket boförvaltaren inte längre behöver göra upp anmälningar om den slutliga utredningen av ett konkursbo enligt fastställt formulär. Dessa anmälningar sänds till domstolen som sänder dem vidare till statistikcentralen. Det fastställda formuläret är redan föråldrat, och dessa uppgifter statistikförs inte systematiskt. Uppgörandet och avsändandet av anmälningarna förorsakar således onödigt arbete. Insamlandet av motsvarande uppgifter för forskningsbruk kan organiseras på annat sätt. Av lagtekniska orsaker genomförs ändringen temporärt.

2. Närmare stadganden

Med stöd av den föreslagna lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon utfärdas en förordning, i vilken stadgas bl.a. om tjänsten som konkursombudsman och om tjänsterna vid hans byrå samt om handläggningen av ärenden. Genom förordning kan också stadgas om boförvaltarens och utredarens skyldighet att tillställa konkursombudsmannen uppgifter. Utkast till förordningar bifogas inte denna proposition. Förordning därom, vilka uppgifter sysslomän böra tillställa domstol angående slutlig utredning av konkursbo (76/22) samt statsrådets beslut angående skyldighet för underdomstolarna att om konkursmål avlämna särskilda uppgifter till Statistiska Centralbyrån (77/22) skall upphävas.

3. Ikraftträdande

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 mars 1995.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om övervakning av förvaltningen av konkursbon

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

Allmänna stadganden

1 §

För övervakning av förvaltningen av konkursbon finns i samband med justitieministeriet en konkursombudsman.

Konkursombudsmannen skall

1) följa verksamheten i konkursbon samt genom initiativ, råd och anvisningar främja och utveckla god boförvaltningssed,

2) övervaka att ett konkursbo sköts enligt lag och god boförvaltningssed och att boförvaltarna sköter sitt uppdrag på behörigt sätt,

3) vid behov sörja för att gäldenärens räkenskaper och verksamhet granskas,

4) vidta nödvändiga åtgärder då han fått kännedom om försummelser och missbruk eller andra omständigheter som kräver rättelse samt

5) utföra andra uppgifter som i lag eller förordning tilldelats honom.

Konkursombudsmannen skall på motsvarande sätt i tillräcklig utsträckning också följa genomförandet av företagssaneringar samt övervaka att utredarna sköter sitt uppdrag på behörigt sätt.

2 §

Konkursombudsmannen kan ha en byrå. Vid byrån kan inom ramen för statsbudgeten finnas ett behövligt antal tjänstemän som är föredragande samt annan personal.

Övervakning av förvaltningen av konkursbon

3 §

En interimistisk boförvaltare, god man och syssloman (*boförvaltare*) skall utan dröjsmål på konkursombudsmannens begäran tillstålla honom uppgifter och utredningar som behövs för övervakningen. De skall även i övrigt medverka till att konkursombudsmannen kan sköta sitt uppdrag på behörigt sätt. En boförvaltare har dessa skyldigheter även efter att hans mandatperiod har upphört.

Vad som i 1 mom. stadgas om boförvaltare gäller också övervakare som förordnas enligt 52 § 2 mom. konkursstadgan.

4 §

Konkursombudsmannen har rätt att granska konkursboets handlingar och andra upptagningar som gäller gäldenären eller konkursboet och som konkursombudsmannen anser vara behövliga för utförandet av uppdraget. Konkursombudsmannen kan ta handlingarna och upptagningarna i sin besittning för tiden för granskningen och ta kopior av dem. Konkursombudsmannen har rätt att få tillträde till kontors-, produktions- och förvaringsutrymmen och andra motsvarande utrymmen som är i konkursboets besittning samt att granska boets kassa och annan egendom som hör till boet.

Konkursombudsmannen har utan hinder av sekreterstadgandena samma rätt som gäldenären eller konkursboet att få uppgifter om gäldenärens eller konkursboets verksamhet och ekonomiska situation samt uppgifter om gäldenärens eller konkursboets bankkonton och betalningsrörelse samt om avtal och förbindelser som gäller finansieringen. Uppgifterna skall ges utan avgift.

5 §

Konkursombudsmannen kan förordna en eller flera inspektörer att utföra särskild granskning av gäldenärens eller konkursboets förvaltning, räkenskaper och verksamhet. De som utför granskningen har de rättigheter som nämns i 4 § 1 mom.

Kostnaderna för särskild granskning betalas av statens medel. Om granskningen har varit behövlig för konkursboet är det skyldigt att till staten erlægga de totala kostnaderna för granskningen. Konkursboet kan påföras betalningsskyldighet också först efter det att i konkursboet har samlats tillräckliga medel för erläggande av avgifterna. Beträffande avgifterna iakttas i övrigt i tillämpliga delar lagen om grunderna för avgifter till staten (150/92).

Konkursboet kan på ansökan anhängiggöra

ett ärende som gäller betalningsskyldighet vid den domstol som är behörig i konkursärendet inom 30 dagar efter att konkursboet har fått del av konkursombudsmannens beslut. Domstolen kan förbjuda att beslutet verkställs tills vidare.

6 §

Konkursombudsmannen har rätt att delta i borgenärssammanträden och att yttra sig vid dem samt att i protokollet få antecknat de anmärkningar som han finner anledning till.

Konkursombudsmannen kan bistå en konkursgäldenär, borgenär eller boförvaltare i ett konkursärende eller vid en rättegång som anknyter till ett konkursärende, om ärendet är av allmän betydelse.

7 §

Om boförvaltaren försummar en uppgift eller skyldighet som ankommer på honom, kan domstolen på konkursombudsmannens ansökan vid vite förplikta honom att fullgöra den inom en utsatt tid.

Domstolen kan på konkursombudsmannens ansökan skilja boförvaltaren från hans uppdrag, om han i väsentlig mån försummar sina uppgifter eller skyldigheter eller om det finns andra vägande skäl. En ny boförvaltare förordnas med iakttagande av 50 — 52 §§ konkursstadgan.

Domstolen kan på konkursombudsmannens insökan nedsätta det arvode som borgenärerna fastställt för boförvaltaren om boförvaltaren i väsentlig mån försummat sina uppgifter eller skyldigheter eller om arvodet klart överstiger vad som skall anses skäligt. Yrkandet skall framföras inom 30 dagar från den dag då borgenärerna fattade beslut om boförvaltarens arvode.

I ett ärende som avses i 1 — 3 mom. skall domstolen höra boförvaltaren och enligt prövning andra parter.

8 §

Konkursombudsmannen har i enlighet med 4 § 1 mom. rätt att granska handlingar och andra upptagningar som tillhört konkursboet samt rätt att få de uppgifter som avses i 4 § 2 mom. och rätt att förordna att särskild granskning skall förrättas också när konkursen har förfallit på grund av brist på medel.

Om gäldenären eller någon annan som har de handlingar och upptagningar som nämns i 1

mom. i sin besittning, inte på begäran överlämnar dem till konkursombudsmannen eller om det föreligger fara att de förstörs eller döljs, kan domstolen förordna att de tas i beslag för tiden för granskningen. Domstolen kan också förordna om andra åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa granskningen. Angående dessa säkringsåtgärder gäller i tillämpliga delar 7 kap. 5, 8 och 11—14 §§ rättegångsbalken.

Övervakning i anslutning till saneringsförfarande

9 §

Konkursombudsmannen har i enlighet med 4 § 1 mom. rätt att granska handlingar och andra upptagningar som hänför sig till saneringsförfarande och som tillhör utredaren.

En utredare skall utan dröjsmål på konkursombudsmannens begäran tillstålla honom uppgifter och utredningar som behövs för övervakningen. Utredaren skall även i övrigt medverka till att konkursombudsmannen kan sköta sitt uppdrag på behörigt sätt. En utredare har dessa skyldigheter även efter att hans mandatperiod har upphört.

10 §

Konkursombudsmannen har rätt att delta i borgenärsdelegationens sammanträden och att yttra sig vid dem samt att i protokollet få antecknat de anmärkningar som han finner anledning till.

Konkursombudsmannen kan bistå en gäldenär, borgenär eller utredare i ett saneringsärende eller vid en rättegång som anknyter till ett saneringsärende, om ärendet är av allmän betydelse.

11 §

På konkursombudsmannens yrkande kan domstolen

1) enligt 85 § lagen om företagssanering (47/93) förplikta utredaren att fullgöra en uppgift eller skyldighet som ankommer på honom enligt denna eller annan lag,

2) enligt 86 § lagen om företagssanering skilja utredaren från hans uppdrag, samt

3) nedsätta det arvode som borgenärsdelegationen fastställt för utredaren, om denne i väsentlig mån försummat sina uppgifter eller skyldigheter enligt denna eller annan lag eller om arvodet klart överstiger vad som enligt 87 §

1 mom. lagen om företagssanering skall anses skäligt.

Ett ärende som avses i 1 mom. 3 punkten skall anhängiggöras och handläggas med iakttagande i tillämpliga delar av 87 § 4 mom. lagen om företagssanering.

Särskilda stadganden

12 §

Domstolen kan i ett anhängigt ärende på eget initiativ eller på begäran av en part begära utlåtande av konkursombudsmannen i frågor som faller inom hans verksamhetsområde.

13 §

Konkursombudsmannen kan förordna en tjänsteman som lyder under honom att föra konkursombudsmannens talan vid domstol eller att bistå vid en rättegång. Konkursombudsmannen kan förordna en tjänsteman som lyder under honom eller någon annan person att utföra en bestämd uppgift som hänför sig till genomförandet av övervakningen.

Konkursombudsmannen kan anlita sakkunniga.

14 §

Konkursombudsmannen samt den som på konkursombudsmannens uppdrag utför särskild granskning eller en uppgift som hänför sig till genomförandet av övervakningen har rätt att av polisen eller någon annan myndighet få den handräckning som behövs för utförande av uppdraget.

15 §

Om motparten till den som biståtts av konkursombudsmannen eller tjänsteman som lyder under honom förlorar målet vid en rättegång, skall han åläggas att ersätta staten för kostnaderna för bistånd enligt de grunder

som stadgas för ersättande av rättegångskostnader i förhållandet mellan parter.

16 §

Konkursombudsmannen, den som är anställd vid hans byrå eller den som på uppdrag av honom utför en uppgift får inte olovligen röja eller till egen eller annans fördel utnyttja vad han i sitt uppdrag har fått veta om någons ekonomiska ställning, affärs- eller yrkeshemligheter eller personliga förhållanden.

Konkursombudsmannen har utan hinder av tystnadsplikten i 1 mom. rätt att lämna uppgifter till domstolen, förundersökningsmyndigheterna och åklagaren samt skatteförvaltningen och till andra myndigheter som enligt lag har rätt att få uppgifter. Konkursombudsmannen har också rätt att lämna en uppgift som skall hållas hemlig till den som behöver uppgiften för att bevaka sina intressen eller rättigheter eller för att fullgöra sina skyldigheter.

Den som i strid med 1 mom. röjer eller använder de uppgifter som där avses skall, om för gärningen inte skall dömas till straff enligt 40 kap. 5 § strafflagen, *för brott mot tystnadsplikten enligt lagen om övervakning av förvaltningen av konkursbon* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

17 §

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

Genom förordning kan stadgas om vilka uppgifter boförvaltaren och utredaren utan särskild begäran skall tillställa konkursombudsmannen.

18 §

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av konkursstadgan

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs 56 och 114 §§ konkursstadgan av den 9 november 1868,

ändras 3 §, 32 § 2 mom., 45 § 1 mom., 50 och 58 §§, 71 § 2 — 4 mom., 71 a § 1 mom. och 71 b, 76, 98 och 99 §§,

av dessa lagrum 3 § sådan den lyder i lag av den 5 februari 1926 (27/26), 32 § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 7 maj 1965 (246/65), 45 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 26 april 1991 (759/91), 71 § 2 och 4 mom. sådana de lyder i lag av den 30 mars 1922 (75/22), 71 § 3 mom., 71 a § 1 mom. och 71 b § sådana de lyder i lag av den 30 december 1992 (1585/92) samt 76 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 3 december 1895, samt

fogas till lagen en ny 50 a § och till 5 kap. en ny 84 a § som följer:

3 §

Har gäldenären inte hunnit göra upp en sådan förteckning som nämns i 2 § skall han i sin ansökan eller dess bilaga uppge sina borgenärer och borgenärernas kontaktuppgifter. Då boförteckningen görs upp skall gäldenären under ed redligen uppge allt som hör till boet samt också andra uppgifter som behövs för en fullständig boförteckning.

32 §

Bestrids fordran av gäldenären, av de övriga borgenärerna eller av boförvaltaren, får borgenären inte betalning ur panten, innan fordran har uppgivits och styrkts på det sätt som stadgas om bevakning av fordran.

45 §

Till konkursboet räknas all den egendom som kan utmätas och som tillhörde gäldenären vid konkursens början eller som tillfaller honom före konkursens slut samt allt vad som återvinns till boet enligt stadgandena om återvinning till konkursbo.

50 §

Då domstolen fattar ett beslut om försättande i konkurs skall den samtidigt förordna en eller flera interimistiska boförvaltare. Den interimistiska boförvaltaren skall vara myndig och känd som en hederlig person. Han skall ha den skicklighet och lämplighet som uppdraget förutsätter. Han får inte stå i ett sådant förhållande till gäldenären som kan vara ägnat att äventyra hans oberoende i förhållande till gäldenären eller hans förmåga att sköta sitt uppdrag på behörigt sätt. Innan boförvaltaren förordnas kan domstolen enligt prövning höra borgenärerna och den person som föreslagits som boförvaltare.

Den interimistiska boförvaltaren skall ta boets handlingar och egendom i sin vård, göra upp en förteckning över boets tillgångar och skulder samt vidta andra åtgärder som uppdraget förutsätter.

En interimistisk boförvaltare har för sitt uppdrag rätt till ett arvode som är skäligt med hänsyn till uppgiftens svårighetsgrad, omfattningen av det arbete som utförts och andra omständigheter. En interimistisk boförvaltare har också rätt till ersättning för de kostnader

som varit nödvändiga för fullgörandet av uppdraget. Om domstolen bestämmer att konkursen skall förfalla är gäldenären betalningsskyldig. Domstolen fastställer härvid på begäran av den interimistiska boförvaltaren eller gäldenären efter att ha hört närvarande motpart beloppet av boförvaltarens arvode och kostnadsersättning. För den händelse att konkursen förfaller har en interimistisk boförvaltare rätt att innehålla en tillräcklig del av konkursboets egendom för betalning av arvodet och kostnadsersättningen.

Domstolen kan, efter att ha hört den interimistiska boförvaltaren och efter prövning borgenärerna, skilja den interimistiska boförvaltaren från hans uppdrag, om han försummar sina uppgifter eller om det finns andra vägande skäl.

50 a §

En interimistisk boförvaltare kan, efter att ha hört gäldenären och de största borgenärerna, sälja lös egendom som hör till konkursboet i den utsträckning som är nödvändig för att undvika förluster eller för att betala kostnaderna för förvaltningen eller vården av konkursboet.

58 §

En god man har samma rätt som en syssloman att sälja egendom som hör till konkursboet.

Har gäldenären anfört besvär över ett beslut om försättande i konkurs kan en högre domstol på gäldenärens yrkande förbjuda godemannen eller sysslomannen att sälja egendom i större utsträckning än vad som är nödvändigt enligt 50 a §, eller utfärda andra bestämmelser som begränsar försäljningen av egendomen, tills annat förordnas.

71 §

Konkursboet skall sälja den egendom som hör till konkursboet på det sätt som är fördelaktigast för boet.

Vid försäljning av egendom som avses i förordningen om inteckning i fast egendom eller registrerat fartyg eller luftfartyg eller bil eller annat objekt som enligt lagen om inteckning i bil (810/72) kan vara föremål för inteckning skall panträtt och annan rätt för vilken denna egendom svarar bibehållas. Bo-

förvaltaren kan låta sälja denna egendom i den ordning som utsökningslagen stadgar.

Om försäljning av annan än i 2 mom. avsedd pantsatt lös egendom stadgas i 76 §.

71 a §

Om avsikten är att överlåta gäldenärsföretagets affärsverksamhet eller förmögenhet eller en del av dem som en funktionell helhet till en sådan mottagare som själv eller vars ägare står i ett i 2 mom. avsett nära förhållande till gäldenären, ägaren till gäldenärsföretaget eller borgenären, förutsätter ett beslut om överlåtelse att beslutet understöds av såväl de borgenärer vilkas fordringar uppgår till mer än hälften av de fordringar som har förmånsrätt med stöd av panträtt eller på någon annan grund som de borgenärer vilkas fordringar uppgår till mer än hälften av de övriga fordringarna. En fordran för vilken säkerheten är en pant- eller förmånsrättsgrundande retentionsrätt eller företagsinteckning i gäldenärens egendom betraktas i sin helhet som fordran med förmånsrätt. De efterställda fordringar för vilka det uppenbart inte kommer att inflyta någon utdelning skall inte beaktas.

71 b §

Den borgenär som har avgivit ett löfte om att finansiera anskaffningen av egendom som hör till konkursboet får inte delta då beslut skall fattas om överlåtelsen, om hans fordran har förmånsrätt med stöd av panträtt eller på någon annan grund.

76 §

Har borgenär lös egendom i pant eller annars i sin besittning med stöd av panträtt skall borgenären själv sköta om att panten blir såld, om konkursboet inte löser in den. Borgenären skall i tillräckligt god tid meddela boförvaltarna om försäljningen. När panten säljs skall även konkursboets intressen beaktas. Om borgenären inte vill verkställa försäljningen kan den handhas av konkursboet. Konkursboet kan likväl verkställa försäljningen endast om borgenären på detta sätt får full betalning för sin fordran.

Borgenären skall till konkursboet avge redovisning över försäljningen och hur köpesumman har använts samt överlämna det eventuella överskottet till boet.

84 a §

Konkursombudsmannen följer och övervakar förvaltningen av konkursbon så som stadgas särskilt.

98 §

En konkurs anses avslutad när underrätten meddelar sin dom.

Boförvaltaren skall hålla domen tillgänglig för parterna.

99 §

Ändring i en dom söks hos hovrätten genom _____

Helsingfors den 21 oktober 1994

besvär i den ordning som stadgas i 25 kap. rättegångsbalken. _____

Denna lag träder i kraft den 199 .

Avvikande från vad som stadgas i 105 och 106 §§ är en syssloman till utgången av 1998 inte skyldig att till domstolen inlämna uppgifter om den slutliga utredningen av ett konkursbo.

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Justitieminister *Anneli Jäätteenmäki*

2.

L a g**om ändring av konkursstadgan**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs 56 och 114 §§ konkursstadgan av den 9 november 1868,

ändras 3 §, 32 § 2 mom., 45 § 1 mom., 50 och 58 §§, 71 § 2 — 4 mom., 71 a § 1 mom. och 71 b, 76, 98 och 99 §§, av dessa lagrum 3 § sådan den lyder i lag av den 5 februari 1926 (27/26), 32 § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 7 maj 1965 (246/65), 45 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 26 april 1991 (759/91), 71 § 2 och 4 mom. sådana de lyder i lag av den 30 mars 1922 (75/22), 71 § 3 mom., 71 a § 1 mom. och 71 b § sådana de lyder i lag av den 30 december 1992 (1585/92), samt 76 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 3 december 1895, samt *fogas* till lagen en ny 50 a § och till 5 kap. en ny 84 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

Om egendoms afträdande till konkurs

3 §

Har gäldenär vid avträdesansökningens ingivande icke hunnit uppsätta sådan boförteckning som i 2 § föreskriven är, foga åtminstone, där han vill hava ansökningen till prövning upptagen, vid densamma uppgift på sina borgenärer och deras hemvist jämte postadress; och förordne rätten eller dess ordförande, där ansökningen till honom lämnad är, genast någon ledamot av rätten, krono- eller stadsbetjänt eller annan lämplig person, att fullständig uppteckning av boet utan dröjsmål förrätta, samt låte intill dess den hinner verkställas, gäldenärens kända egendom under säker vård hållas. Vid denna bouppteckning åligge gäldenären att allt, som till boet hör, under edsförpliktelse redligen uppgiva, så ock att lämna alla övriga uppgifter, som enligt 2 § erfordras för uppgörande av fullständig boförteckning.

3 §

Har gäldenären inte hunnit göra upp en sådan förteckning som nämns i 2 § skall han i sin ansökan eller dess bilaga uppge sina borgenärer och borgenärernas kontaktuppgifter. Då boförteckningen görs upp skall gäldenären under ed redligen uppge allt som hör till boet samt också andra uppgifter som behövs för en fullständig boförteckning.

2 kap.

Om rättegången sedan konkurs börjad är

32 §

Bestrides fordran av gäldenären eller av de övriga borgenärerna, utfår borgenären icke betalning ur panten, förrän han i rätten styrkt sin fordran på sätt om laga bevakning är stadgat.

32 §

Bestrids fordran av gäldenären, av de övriga borgenärerna eller av boförvaltaren, får borgenären inte betalning ur panten, innan fordran har uppgivits och styrkts på det sätt som stadgas om bevakning av fordran.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

Om den egendom som hör till ett konkursbo

45 §

Till konkursboet räknas den egendom som tillhörde gäldenären, då han lämnade sin konkursansökan till domstolen eller då denna på begäran av en borgenär fattade beslut om avträdande av hans egendom till konkurs, samt den egendom som tillfaller honom före konkursens slut och som får mätas ut. Till konkursboet hör också den egendom som återvinns till boet enligt lagen om återvinning till konkursbo.

45 §

Till konkursboet räknas all den egendom som kan utmätas och som tillhörde gäldenären vid konkursens början eller som tillfaller honom före konkursens slut samt allt vad som återvinns till boet enligt stadgandena om återvinning till konkursbo.

5 kap.

Om konkursboets förvaltning

50 §

Utsättes förhör i konkursmål enligt § 13, utan att författning om egendomens vårdande dessförinnan blifvit vidtagen, på sätt i §§ 3, 5 och 7 för särskilda fall stadgadt är; ege Rätten eller dess ordförande tillika utse lämplig person att, tills förhöret inträffar, handhafva den vård af boet, som kan finnas af omständigheterna påkallad.

50 §

Då domstolen fattar ett beslut om försättande i konkurs skall den samtidigt förordna en eller flera interimistiska boförvaltare. Den interimistiska boförvaltaren skall vara myndig och känd som en hederlig person. Han skall ha den skicklighet och lämplighet som uppdraget förutsätter. Han får inte stå i ett sådant förhållande till gäldenären som kan vara ägnat att äventyra hans oberoende i förhållande till gäldenären eller hans förmåga att sköta sitt uppdrag på behörigt sätt. Innan boförvaltaren förordnas kan domstolen enligt prövning höra borgenärerna och den person som föreslagits som boförvaltare.

Den interimistiska boförvaltaren skall ta boets handlingar och egendom i sin vård, göra upp en förteckning över boets tillgångar och skulder samt vidta andra åtgärder som uppdraget förutsätter.

En interimistisk boförvaltare har för sitt uppdrag rätt till ett arvode som är skäligt med hänsyn till uppgiftens svårighetsgrad, omfattningen av det arbete som utförts och andra omständigheter. En interimistisk boförvaltare har också rätt till ersättning för de kostnader som varit nödvändiga för fullgörandet av uppdraget. Om domstolen bestämmer att konkursen skall förfalla är gäldenären betalningsskyldig. Domstolen fastställer härvid på begäran av interimistiska boförvaltaren eller gäldenären efter att ha hört närvarande motpart beloppet av boförvaltarens arvode och kostnadsersättning.

Gällande lydelse

56 §
Ej må gäldenärs fasta egendom före inställedagen säljas, utan så är att den före konkursens början utmätt och dag till dess försäljning utsatt varit, på sätt i § 10 omförmäles.

58 §
Finnas i gäldenärs bo sådana varor eller tillhörigheter, som förskämning eller snar förstörelse eller hastigt fallande i värde underkastade äro, eller alltför kostsam vård erfordra; ege gode männen, sedan gäldenärens yttrande blifvit inhemtadt, det gods försälja låta, antingen å offentlig auktion, eller under hand, efter som det för konkursboet fördelaktigast prövas. Sker försäljning under hand, skall godset af sakkunnige män värderas.

Äro boets genom sådan försäljning inflytande medel och eljest förhandenvarande tillgångar otillräckliga till bestridande af oundgängliga utgifter för egendomens vård och förvaltning jemte annan kostnad, som före inställedagen skall från boet gäldas, vare gode männen ej förment att för dylikt behof äfven andra lösören genom auktion föryttra. I andra än ofvannämnde fall må ej gäldenärs afträdda lösegendom före inställedagen försäljas, om gäldenär tror sig kunna genom förlikning med borgenärer åter komma i besittning af sitt bo och derom hos gode männen bevisligen anmäler.

Föreslagen lydelse

För den händelse att konkursen förfaller har en interimistisk boförvaltare rätt att innehålla en tillräcklig del av konkursboets egendom för betalning av arvodet och kostnadsersättningen.

Domstolen kan, efter att ha hört den interimistiska boförvaltaren och efter prövning borgenärerna, skilja den interimistiska boförvaltaren från hans uppdrag, om han försummar sina uppgifter eller om det finns andra vägande skäl.

50 a §

En interimistisk boförvaltare kan, efter att ha hört gäldenären och de största borgenärerna, sälja lös egendom som hör till konkursboet i den utsträckning som är nödvändig för att undvika förluster eller för att betala kostnaderna för förvaltningen eller vården av konkursboet.

(upphävs)

58 §

En god man har samma rätt som en syssloman att sälja egendom som hör till konkursboet.

Har gäldenären anfört besvär över ett beslut om försättande i konkurs kan en högre domstol på gäldenärens yrkande förbjuda godemannen eller sysslomannen att sälja egendom i större utsträckning än vad som är nödvändigt enligt 50 a §, eller utfärda andra bestämmelser som begränsar försäljningen av egendomen, tills annat förordnas.

Gällande lydelse

71 §

Fastighet må ej säljas annorledes än genom offentlig auktion, där ej alla vid sammankomsten närvarande borgenärer och gäldenären det medgiva; och varde panträtt och annan rättighet, för vilken fastigheten häftar, samt rätt till utskyld och lönebelopp, som framför den har företräde, vid försäljningen städse bibehållna. Vilja sysslomännen hellre få fastigheten såld utmättningsvis, äge att i sådant avseende vända sig till vederbörande utmättningsman, vilken det åligger att taga fastigheten i mät såsom om utmätning på grund av dom är föreskrivet; och lände i ty fall även för övrigt till efterrättelse vad om försäljning av fast egendom samt om fördelning av köpeskillingen därför i utskönningslagen stadgas.

Lös egendom skall säljas genom offentlig auktion, om inte alla vid sammankomsten närvarande borgenärer med gäldenärens samtycke beslutar annorlunda. Dock får lös egendom som är avsedd att användas i näringsverksamhet säljas på annat sätt, om inte av 71 a § annat följer, om de borgenärer vilkas fordringar tillsammans utgör mer än hälften anser det fördelaktigare att så sker.

Fartyg eller gods i fartyg må ej av sysslomännen säljas annorlunda än med bibehållande av den pant- och förmånsrätt, som däri enligt sjölagen kan vara gällande; vilja ej sysslomännen det, söke fartygets eller godsets försäljning i den ordning utskönningslagen stadgar.

71 a §

Om avsikten är att överlåta gäldenärsföretagets affärsverksamhet eller förmögenhet eller en del av dem som en funktionell helhet till en sådan mottagare som själv eller vars ägare står i ett i 2 mom. avsett nära förhållande till gäldenären, ägaren till gäldenärsföretaget eller borgenären, förutsätter ett beslut om överlåtelse om inte annat följer av 71 § 2 mom. att beslutet understöds av såväl de borgenärer vilkas fordringar uppgår till mer än hälften av de fordringar som har förmånsrätt med stöd av panträtt eller på någon annan grund som de borgenärer vilkas fordringar uppgår till mer än hälften av de övriga fordringarna. En fordran för vilken säkerheten är en pant- eller förmånsrättsgrundande retentionsrätt eller företagsin-

Föreslagen lydelse

71 §

Konkursboet skall sälja den egendom som hör till konkursboet på det sätt som är fördelaktigast för boet.

Vid försäljning av egendom som avses i förordningen om inteckning i fast egendom eller registrerat fartyg eller luftfartyg eller bil eller annat objekt som enligt lagen om inteckning i bil (810/72) kan vara föremål för inteckning skall panträtt och annan rätt för vilken denna egendom svarar bibehållas. Boförvaltaren kan låta sälja denna egendom i den ordning som utskönningslagen stadgar.

Om försäljning av annan än i 2 mom. avsedd pantsatt lös egendom stadgas i 76 §.

71 a §

Om avsikten är att överlåta gäldenärsföretagets affärsverksamhet eller förmögenhet eller en del av dem som en funktionell helhet till en sådan mottagare som själv eller vars ägare står i ett i 2 mom. avsett nära förhållande till gäldenären, ägaren till gäldenärsföretaget eller borgenären, förutsätter ett beslut om överlåtelse att beslutet understöds av såväl de borgenärer vilkas fordringar uppgår till mer än hälften av de fordringar som har förmånsrätt med stöd av panträtt eller på någon annan grund som de borgenärer vilkas fordringar uppgår till mer än hälften av de övriga fordringarna. En fordran för vilken säkerheten är en pant- eller förmånsrättsgrundande retentionsrätt eller företagsin-

Gällande lydelse

teckning i gäldenärens egendom betraktas i sin helhet som fordran med förmånsrätt. De efterställda fordringar för vilka det uppenbart inte kommer att inflyta någon utdelning skall inte beaktas.

71 b §

Den borgenär som har avgivit ett löfte om att finansiera anskaffningen av i 71 § 3 mom. eller 71 a § nämnd egendom får inte delta då beslut skall fattas om överlåtelsen såvida hans fordran har förmånsrätt med stöd av panträtt eller på någon annan grund.

76 §

Har borgenär lösegendom i pant eller eljest under panträtt i handom; ege borgenären själv besörja att panten å offentlig auktion varder såld, der ej gode männen eller sysslomännen vilja den lösa; låte dock dem förut veta, när försäljningen skall ske, och vise för dem redo för hvad som influtit. Vill ej borgenär försäljningen föranstalta, som nu sagdt är, ege sysslomännen derom besörja.

Föreslagen lydelse

helhet som fordran med förmånsrätt. De efterställda fordringar för vilka det uppenbart inte kommer att inflyta någon utdelning skall inte beaktas.

71 b §

Den borgenär som har avgivit ett löfte om att finansiera anskaffningen av egendom som hör till konkursboet får inte delta då beslut skall fattas om överlåtelsen, om hans fordran har förmånsrätt med stöd av panträtt eller på någon annan grund.

76 §

Har borgenär lös egendom i pant eller annars i sin besittning med stöd av panträtt skall borgenären själv sköta om att panten blir såld, om konkursboet inte löser in den. Borgenären skall i tillräckligt god tid meddela boförvaltarna om försäljningen. När panten säljs skall även konkursboets intressen beaktas. Om borgenären inte vill verkställa försäljningen kan den handhas av konkursboet. Konkursboet kan likväl verkställa försäljningen endast om borgenären på detta sätt får full betalning för sin fordran.

Borgenären skall till konkursboet avge redovisning över försäljningen och hur köpesumman har använts samt överlämna det eventuella överskottet till boet.

84 a §

Konkursombudsmannen följer och övervakar förvaltningen av konkursbon så som stadgas särskilt.

7 kap.

Huru konkurs avslutas må, så ock om redovisning och utdelning

98 §

Konkurs anses avslutad då Underrätts dom i saken faller, *ehvad den vinner laga kraft eller icke*. Domen skall genom sysslomännens försorg hållas tillgänglig för de sakegare, som önska derom taga kännedom. Varder deremot vädjadt, åligge Rätten eller dess ordförande att alla i saken tillkomne handlingar till Hofrätten insända tre veckor förr än parterne skola sig

98 §

En konkurs anses avslutad när underrätten meddelar sin dom.

Boförvaltaren skall hålla domen tillgänglig för parterna.

Gällande lydelse

der inställa. Fullföljes vadet i Hofrätten, skall saken genast utlottas och så fort ske kan till afgörande företagas, ehvad vädjandens vederparter tillstädeskommit eller icke, samt dom deri sist två månader efter slutad skriftvexling utgifvas.

99 §

Ej må i högre Rätt andra bevis i konkursmål gälla än de, som vid första domstol, i laga tid, företedda varit, det ej den högre Rätten pröfvar att borgenärs begäran om anstånd med bevisning utan skäl afslagen blifvit, eller det honom för sådant ändamål beviljade rådrum varit otillräckligt. Är dom grundad å skäl, som ej af gäldenär eller borgenär under skriftvexlingen anförde varit, då ege ock den missnöjd är att, till deras vederläggande, nya bevis förete.

Föreslagen lydelse

99 §

Ändring i en dom söks hos hovrätten genom besvär i den ordning som stadgas i 25 kap. rättegångsbalken.

8 kap.

Allmänna bestämmingar

114 §

Alla skrifter och handlingar i konkursmål skola tvefaldt inlemnas, ehvad det sker till Rätten eller dess ordförande. Försummar det någon, gälde lösen för afskrift af den eller de handlingar, som ej sålunda ingifvits.

(upphävs)

Denna lag träder i kraft den
19 .

Avvikande från vad som stadgas i 105 och 106 §§ är en syssloman till utgången av 1998 inte skyldig att till domstolen inlämna uppgifter om den slutliga utredningen av ett konkursbo.
